

DE KORHAAN

EIGENDOM

Vogelwerkgroep

het Gooi en Omstreken

Jaargang 33, Nummer 5 - December 1999

IN DIT NUMMER:

Gestreepte strandlopers in het Gooi
IJsvogel terug als broedvogel
Resultaten Wereldtrekvogeldag

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

De Korhaan

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Wim Duurland (wduurland@bigfoot.com)
Willem-Jan Hoeffnagel (w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl)
Pieter Schut (pieter.schut@wxs.nl)
Ruud Willemstein

Redactieadres : Menno Simonszof 84 1216 LM Hilversum 035-6217222

Verzending Korhaan : Bep Dwars-Van Achterbergh
Flamingohof 1 1221 LK Hilversum 035-6850627

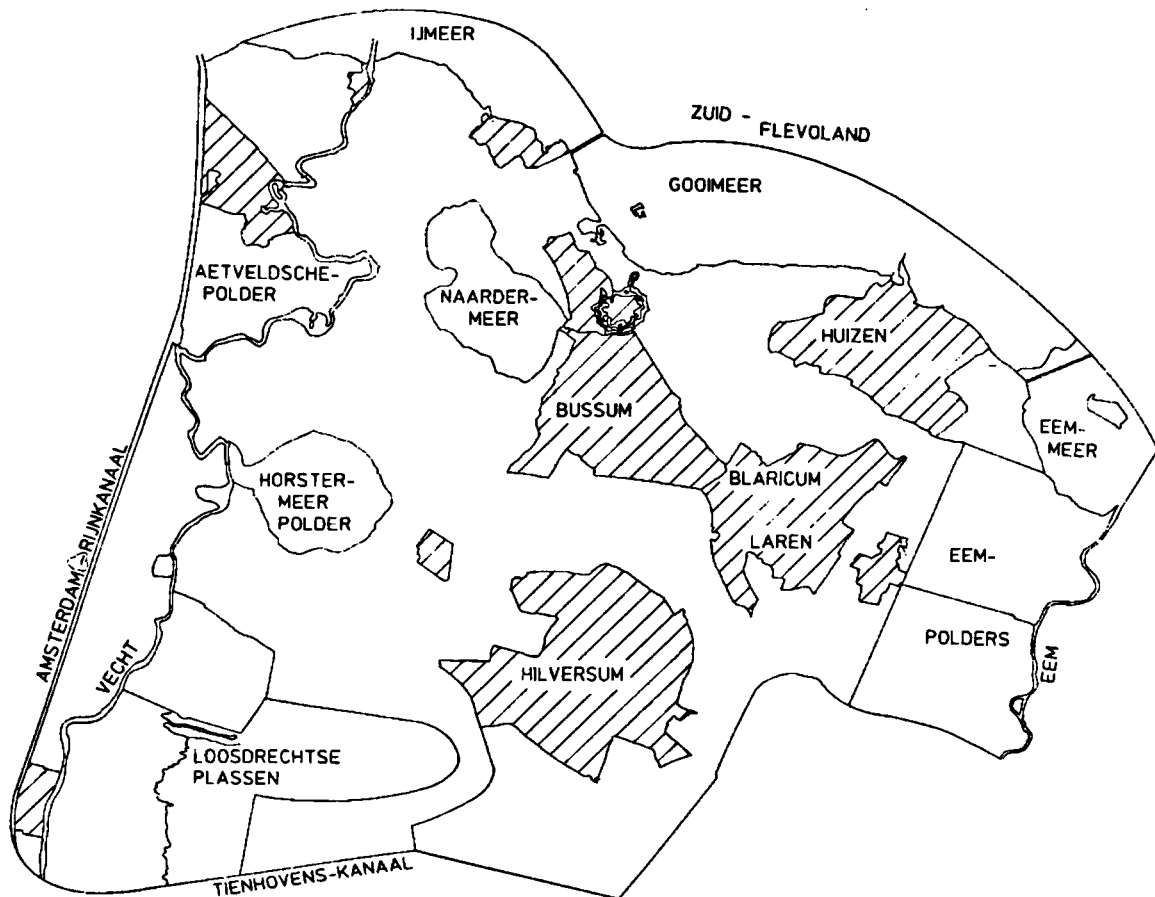
Druk : Grafisch Centrum Tomingroep, Almere.

Foto omslag : Jos Korenrump / Het Vogeljaar

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 1 februari 2000.

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	110
Krassen van een Gooise kijker	111
Drie gestreepte strandlopers bij het baggerdepot Naardermeer	112
Nieuw voor het Gooi: bonte tapuit.....	114
Broedende ijsvogels terug in het Gooi en de Vechtstreek.....	115
Weidevogels Eempolders krijgen een tweede kans	116
Midwintervogeltelling 1999	120
Natuurbeheerwerk met Staatsbosbeheer	123
Wereldtrekvoegeldag 1999 op telpost in Corversbos	124
Huiszwaluwen weten zich ook in 1999 te handhaven	128
Vogels kijken aan de Bosporus	130
Vogel van het jaar in 2000: fazant.....	131
Oproep voor weekend bij het Bargerveen	131
Oeverzwaluwen tussen Vecht en Eem in 1999 weer geteld	132
Kom kennismaken met de Vogelwerkgroep	134
Programma	135
Mutaties ledenbestand	136
Ontvangen Literatuur	137
Veldwaarnemingen	138
Kor Haan	140

Van de voorzitter

Er is weer veel te doen in deze tijd. Tijd voor een winterslaap heeft de Vogelwerkgroep niet, want in de komende wintermaanden is er weer heel wat te tellen. Gelukkig is er ook veel te genieten. De meeste tellingen waaraan wij meedoen lopen dan ook vrij goed en wij mogen zeker niet klagen over belangstelling voor dit werk. Alleen de belangstelling voor het nijlganzenonderzoek, dat in de provincie Noord-Holland wordt uitgevoerd, is niet erg groot gebleken. Mogelijk heeft dat wat te maken met een afkeer tegen exoten? Er is in de loop van de tijd enkele malen opgeroepen om waarnemingen van nijlganzen in te sturen maar daar is tot nu toe maar door enkelen gevolg aan gegeven. Dat is jammer, want de verspreiding van de nijlgans is de laatste jaren nogal veranderd en het is dus zinvol de ontwikkelingen te volgen. Indien u nog beschikt over waarnemingen van deze soort die nog niet zijn ingestuurd dan kunt u dat alsnog doen.

Begin oktober is de vogelherkenningscursus weer van start gegaan. De cursus is nu wat anders opgezet en ook het cursusteam is anders dan we gewend waren. Deze zomer hebben we afscheid genomen van Yves Vogel, Carla Holzenpies en Emmy Disselkoen. Zij hebben alle drie eigenlijk vanaf het begin meegewerkt aan deze cursus en het was in de loop der jaren haast ondenkbaar geworden dat er ooit een vogelherkenningscursus zou kunnen worden gegeven zonder hen. Toch vonden zij dat het zo langzamerhand tijd was geworden

om het vaandel aan een jongere ploeg over te dragen. Namens het bestuur en ook uit naam van de vele cursisten dank ik hen allen nogmaals voor de grote inzet.

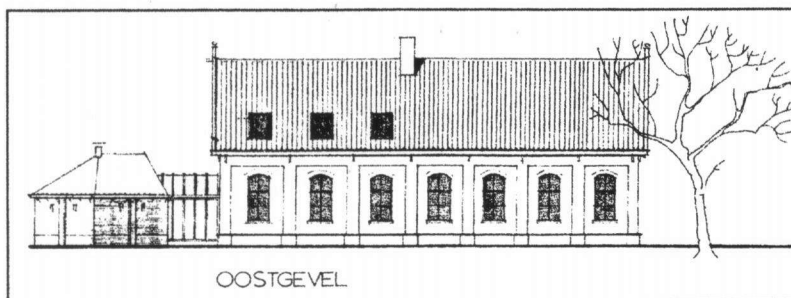
Het is alweer een poos geleden dat er nieuws over het clubgebouw bij de watertoren in Bussum is vermeld in De Korhaan. De reden daarvoor is dat wij de afgelopen maanden bezig zijn geweest de oorspronkelijke plannen nog eens goed onder de loep te nemen en bij te stellen. Oorspronkelijk waren de plannen voor herinrichting van het gebouw vooral gebaseerd op de behoefte van de vier organisaties die zijn aangesloten bij de Stichting Het Pompgebouw. Omdat de meeste verenigingsactiviteiten vooral in de avonden en in de weekends plaatsvinden, werd nagedacht om ook overdag een beter gebruik van de ruimte te gaan maken. Het GNR, die de eigenaar is van het gebouw, was inmiddels tot de conclusie gekomen dat zij zelf in die stille perioden gebruik van het gebouw zou kunnen maken. Dit was onder andere reden om toch nog eens goed na te denken over mogelijkheden de inrichting zo aan te passen dat er wat meer gebruiksmogelijkheden zouden komen en zo meer mogelijkhe-

den te creëren om de toekomstige exploitatie van het gebouw zo optimaal mogelijk te kunnen maken.

Om meer nuttige ruimte in het gebouw te krijgen is inmiddels besloten het gebouw wat uit te breiden en de toiletten en de entreehal onder te brengen in een aangebouwde vleugel. Dit nieuwe bouwplan is voorgelegd aan de gemeente Bussum. Als een beslissing niet al te lang op zich laat wachten dan kan de verbouwing hopelijk in de loop van het komend jaar beginnen. Het nieuwe gedeelte wijkt qua bouwstijl af van het inmiddels ruim honderdjarige pompgebouw. Om het niet al te veel op te laten vallen zal het zoveel mogelijk transparant worden uitgevoerd. In het middelste gedeelte komt een aantal vergaderzaaltjes, twee kantoorruimten en archief- en werkruimtes en een keukentje. In dit deel zal ook een bovenetage worden aangebracht. De grote zaal die geschikt is voor lezingen en dergelijke zal zich aan de rechterkant bevinden.

ROB KOLE

Krassen van een Gooise kijker

Jaren geleden is een schrijfflijster (Turdus scripsi) op de zandbult die wij het Gooi noemen actief geweest. Dit familielid van mij heeft indertijd helaas het steeds vruchtbaarder wordende biotoop verlaten. Ik heb zijn plaats ingenomen. Penlijster (Turdus penna) is mijn naam.

Kijken en bekeken worden. Vogelaars reizen in deze moderne tijd tot in alle hoeken van deze aardkloot. De grote Camlicahuvel bij de Bosporus leek voor de grote groepen overtrekkende roofvogels op een krioele mierenhoop. Al om half negen streek een contingent van tientallen Nederlanders en een Fin neer. Alsof er geen hekken bestonden klommen zij over de spijlen van een hek om aan de voet van de muur waarin het hekwerk was vastgezet naar de bij Istanbul over de Bosporus trekkende roofvogels te kijken.

Een andere Nederlandse groep die later kwam hield het maar bij het theehuis en de Fransen en Denen die nog later arriveerden bleven achter het hek. Waar waren nu al die andere vogelgekken uit Europa? Hadde de recente aardbevingen hen van besluit doen veranderen? Het was toch de derde week van september, dé tijd om de zich naar het zuiden spoedende scharen roofvogels te observeren. Voor de vogelaars leek de heuvel in de loop van de dag meer op de Kalverstraat. Het leek Nederland wel, ook hier overal rinkelende mobiele telefoons. Taxi's reden af en aan, bruiden en bruidegoms vergezeld van hun families kuierden over de keitjes rond het theehuis.

De Camlica was niet alleen in trek bij de Turken. Vers van een cruiseschip aangevoerde Amerikanen, compleet in pak met vlinderdas, kakelende groepen Japanners, stelletjes Turken, zij allen keken over het hek naar

beneden naar de groep met hun batterij telescopen en verrekijkers. Wat deden die lui daar toch beneden?

Tussen de groep door probeerden kleine Turkjes gidsen, kaarten en etenswaar te verkopen. Er werd zelfs gevoederd met Turkse broodjes door bereidwillige vogelaars uit de groep die voor de catering zorgden. Het vervoer van het hotel naar de heuvel was een en al sensatie. Alle taxichauffeurs, meer dan 20.000 in Istanbul, waren kennelijk cum laude voor de opleiding kamikazepiloot geslaagd. Gas- en rempedaal kenden maar e n stand: op de plank. Met snelheden tot 95 kilometer per uur werd links en rechts slommend de stad genomen.

Wim maakte zich geen zorgen, hij had al een natuurlijke airbag. Botsingen konden niet uitblijven, al bleef de schade gelukkig beperkt tot een afgereden spiegel en een gedeukt front. Freek werd op een hele aparte manier bekeken. Midden in de nacht

werd er op de deur gebonsd. Nietsvermoedend opende hij die, waarop een dronken bruid zich bijna in zijn armen stortte. Zij zag geen verschil meer tussen haar wettige echtgenoot en deze vogel. Het denken dat hij bekeken werd, werd bij de haven niet op prijs gesteld door een kromgebogen mannetje dat met stok en al de basaltblokken afdaalde.

De onnozele vogelaars dachten goed te doen door hem in de gaten te houden voordat hij in het water stortte. Scheldend naar hen beduidde hij dat ze de aftocht moesten blazen. Niets vogels kijken, mijnheer moest uit de broek en liet hem over zijn enkels zakken om het een en ander aan de natuur terug te geven.

Op weg naar de ruiven aan de overkant van de rivier trokken de vogelaars bij de veerboot nogal de aandacht. Niet door gedrag, maar kennelijk door uiterlijk en natuurlijk de taal. Vermakelijke taferelen waren het gevolg. Els die door een architect ten huwelijk werd gevraagd. Adri die de vraag kreeg of het goed ging in Nederland en meteen daarop in zijn moerstaal toegevoegd kreeg dat hij als dat niet het geval was maar even Apeldoorn moest bellen. Het advies om de pijnlijke nekken in de haman, een badhuis waar ook gemasseerd werd, te laten behandelen werd niet opgevolgd. Een aparte ervaring om zo duidelijk in het middelpunt van de belangstelling van andere kijkers te staan.

PENLIJSTER

De tweede waarneming ooit in ons werkgebied van de gestreepte strandloper (*Calidris melanotos*) heeft er toe geleid dat vogelaars uit het hele land het baggerdepot, noordelijk van het Naardermeer, eind september hebben bezocht. Een het bleef niet bij één exemplaar; uiteindelijk waren er drie.

Jeroen Brandjes

Drie gestreepte strandlopers bij het baggerdepot Naardermeer

In de namiddag van zaterdag 18 september 1999 fietste ik 'met de klok mee' een rondje Naardermeer. Gezien de tijd van het jaar hoopte ik op het zien van een visarend vanuit één van de schuilhutten en andere leuke soorten in de plasjes van de Bovenmeent. Na een stukje over het Laarzenpad gelopen te hebben, kwam ik bij de schuilhut die uitkijkt over de Wijde Blik. Hier waren een jagende bruine kiekendief, een havik en een overtrekkende boomvalk de meest interessante soorten. Vooral roofvogels dus, maar geen visarend. Op en rond de

plasjes van de Bovenmeent bepaalden een drietal bontbekplevieren en een grote groep smienten (meer dan honderd) het beeld. Wat leuke trekvogels betreft, leverde een scan over de ruigte van de Bovenmeent enkele paapjes en een tapuit op.

Ontdekking

Vorbij de Machine – op circa driekwart van mijn rondje – fietste ik plotseling langs een baggerdepot. Blijkbaar was ik hier lang niet geweest, want ik kende deze bakken nog niet. Het spaarzaam begroeide slik

tussen de dijkes werd ogenschijnlijk door weinig vogels bevolen. Ik telde wat wintertalingen en Kieviten, twee oeverlopers, een tiental watersnippen en een kleine strandloper. Ik wilde bijna al weer op mijn fiets stappen, toen vanachter een pluk vegetatie nog een foeragerende strandloper tevoorschijn kwam. Het formaat en het slanke postuur met de vrij kleine kop en lange hals en poten deden – ondanks het tegenlicht – direct een belletje rinkelen. Dit kon best eens een gestreepte strandloper zijn, een transatlantische zeldzaamheid die ik nog kende uit het Lauwersmeer (mei 1993) en de Oostvaardersplassen (augustus 1995). Eenmaal omgelopen via de Meerkade en gunstiger opgesteld ten opzichte van het licht, kon ik vaststellen dat het inderdaad om een (waarschijnlijk juveniele) gestreepte strandloper *Calidris melanotos* ging! In opperbeste stemming kon ik de volgende kenmerken noteren.

Kenmerken

De overgang tussen de grijsbruine, zwak gestreepte borst en de witte buik was opvallend en

Calidris melanotos 4 (1).jpg

scherp. Dit is een belangrijk kenmerk dat bijvoorbeeld de gelijkende, maar anders geproportioneerde Siberische strandloper en gewone soorten als bonte strandloper uitsluit. De strandloper had verder een lichte wenkbrauwstreep op de bruingrijze kop, waarvan de kruin en teugel relatief donker waren en zorgden voor contrast. De bovendelen leken op afstand grijsbruin, maar van dichtbij hadden de schouderveren sepiakleurige centra en oranjebeige randen. De randen van de meeste dekveren waren meer geelbeige dan oranjebeige zodat zich op afstand een iets fletsere baan over de vleugel leek te vormen. De mantel van het verse verenkleed vertoonde een lichte dubbele lengtestreping (als een snip maar dan niet zo opvallend) waarvan ik wist dat het goed paste op een juveniel. De vleugelpunten staken in rust niet of nauwelijks voorbij de staart. De poten en zwak aflopende, vrij korte snavel waren donker, maar niet zwartachtig (eerder de kleur van het bagger zelf). Af en toe vloog de strandloper naar een ander stukje slik. De vogel riep in de vlucht een rollend 'thriiu' of 'griik' (een soort kruising tussen de roep van een watersnip en een krombekstrandloper). De stuitzijden waren in de vlucht opvallend wit, de stuit zelf was donker. De vogel toonde dunne, weinig opvallende witte vleugelstrepen. Eenmaal thuisgekomen verspreidde ik het nieuws onder enkele bekenden, onder wie Ed Vasseur en Ruud van Beusekom uit Huizen, en dook daarna zelfvoldaan in de boeken.

Voorkomen

De gestreepte strandloper broedt in Noordoost-Siberië en noordelijk Noord-Amerika en

overwintert normaliter in Zuid-Amerika (Van den Berg & Bosman, 1999). Jonsson (1993) bevestigde dat mijn waargenomen exemplaar een juveniel moest zijn en het formaat van de vogel ten opzichte van de kleine strandloper wees op een vrouwtje (deze is ongeveer 10% kleiner dan een mannetje). De pootkleur van de vogel bij het Naardermeer was donkerder dan de gemiddelde groenachtige kleur die ik in de boeken tegenkwam.

De soort waait vooral in de maanden mei en juli tot en met september de Atlantische Oceaan over en komt daarbij veruit het meest frequent in Groot-Britannië terecht, met alleen al in 1984 150 gevallen (Jonsson, 1993). In Nederland zijn na de eerste waarneming in 1961 tot en met 1998 78 waarnemingen gedaan van in totaal 84 exemplaren. De meeste exemplaren zijn gezien in de Oostvaardersplassen (14 exemplaren tot en met 1998) en het Lauwersmeergebied (ca. 11 exemplaren tot en met 1998). Sinds het gebruikelijk is om bollenvelden in de kop van Noord-Holland in het najaar onder water te zetten, worden ook hier relatief veel gestreepte strandlopers ontdekt (ca. 10 exemplaren tot en met 1998). In het gebied tussen Vecht en Eem is de gestreepte strandloper zeer zeldzaam. Mijn waarneming bleek betrekking te hebben op het tweede exemplaar ooit (Van den Berg & Bosman, 1999). De eerste (toen nog 'Amerikaanse') gestreepte strandloper betrof een exemplaar dat op 27 en 28 augustus 1981 aanwezig was op de befaamde slikveldjes van de Stichtse Brug (zelfs samen met de landelijk nog veel zeldzamere Bairds strandloper, die hier van 23 tot 28 augustus verbleef).

Voor onze regio een bijzonder leuke waarneming dus. Maar het zou 18 jaar ná de waarneming van het eerste exemplaar bij de Stichtse Brug niet bij dit tweede exemplaar blijven.

Tweede

Direct na mijn telefoontje haastte een enthousiaste Ruud van Beusekom zich naar het baggerdepot. Aangekomen op de plek van bestemming zag hij vervolgens niet één, maar twee forse strandlopers met lange vleugels wegvliegen en verderop landen. Ruud maakte zijn reputatie waar door behalve de vrouwelijke juveniele gestreepte strandloper diezelfde avond nog een mannelijke juveniel (duidelijk groter en minder slank) erbij te ontdekken!

In de week die volgde ben ik geregeld uit mijn werk even wezen kijken. Het foeragerende duo was veelal gemakkelijk te vinden in de bakken met zeer ondiep water, maar niet in de volledig droge bakken. Enkele bonte strandlopers hadden zich bij het juveniele paartje aangesloten en nu en dan dook de ene kleine strandloper weer op. Ik vond het forse mannetje meer roodbruin op de bovendelen en duidelijkere 'snipstrepen' op zijn mantel hebben. Ook was de snavel iets langer en forser en waren de poten lichter (groenachtig).

Geregeld kwam ik bij het baggerdepot (groepjes) vogelaars tegen (ik had de waarneming óók op de 'Dutch Birding'-vogellijn ingesproken, ondermeer in de wetenschap dat het landweggetje aan déze zijde van het Naardermeer wél toegankelijk is. Niet iedereen zal deze redenering begrijpen, maar het heeft te maken met een ooit ontsnapte sporenkievit). Van een van de vogelaars kreeg ik te horen dat op zaterdag 18 september – de

dag van de ontdekking – in Nederland maar liefst 7 gestreepte strandlopers op vier verschillende locaties werden waargenomen. Een neveneffect van orkaan Floyd?

Derde

Of het allemaal nog niet genoeg was, verscheen op woensdag 22 september een derde gestreepte strandloper ten tonele, opnieuw een juveniel. In de dagen die volgden, kon het trio vaak in één kijkerbeeld bekeken worden, doorgaans in gezelschap van drie of vier bonte strandlopers. Tevens pendelde de visarend met de regelmaat van een busdienst heen en neer tussen Gooimeer en Naardermeer of speurde het Grote Meer af (hierbij regelmatig boven de bomen van de Meerkade verschijnend).

De laatste dag dat ik het drietal gestreepte strandlopers zag, was zondag 26 september. Van anderen heb ik begrepen dat er op dinsdag 28 september nog altijd drie aanwezig waren en op 29 september nog tenminste één. Op vrijdag 1 oktober ben ik voor het laatst wezen kijken, maar ik trof in de baggerbakken – behalve een ronkend graafwerktuig – géén strandlopers meer aan. Echter, in hetzelfde kijkerbeeld waarin ik de trouw rondvliegende visarend volgde, verscheen plotseling een mannetje slechtvalk, een geweldig gezicht! De slechtvalk verdween uiteindelijk in zuidwestelijke richting, de visarend achter de bomen van de Machine.

Conclusie

Er gaan dagen voorbij dat ik liever door natuurreservaten struin dan dat ik een grote bak bagger bestudeer, maar het baggerdepot Naardermeer en omgeving heeft met soorten als gestreepte

strandloper, kleine en bonte strandloper, grote zilverreiger, visarend, wespendif (vier op 23 september), slechtvalk, paapje, etcetera garant gestaan voor twee weken subliem vogelen in eigen regio!

Literatuur

Jonsson, L., 1993. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Tirion, Baarn.

Berg, A.B. van den & C.A.W. Bosman, 1999. Zeldzame vogels van Nederland. GMB, Haarlem / KNNV, Utrecht.

Nieuw voor het Gooi: bonte tapuit

Op zondag 25 oktober ontdekten Ruud van Beusekom en Toine Morel bij de Huizer Pier een bonte tapuit (*Oenanthe pleschanka*), een wijffe. Dat is een bijzonderheid, want voor zover bekend was dit de eerste waarneming van deze Aziatische soort in ons werkgebied en het zevende geval voor Nederland.

Na een aanwezigheid van ongeveer anderhalf uur trok de vogel door naar het zuidwesten toen het droog werd. De vogel liet zich zeer fraai bekijken tot op een meter of drie en foerageerde als een vliegenvanger. Hopelijk is Ruud of Toine bereid ons in een volgende Korhaan iets meer te melden over deze bijzondere waarneming.

De redactie van De Korhaan wenst u:

*Veel vogelvreugd in
het nieuwe millennium*

Na enkele zeer strenge winters was de ijsvogel als broedvogel uit ons werkgebied verdwenen. Maar er is goed nieuws: in 1999 zijn er minimaal vier broedgevallen vastgesteld en werd de ijsvogel weer talrijke malen gezien.

Jelle Harder

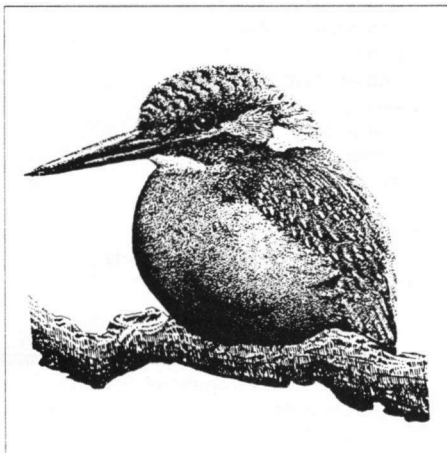
Broedende ijsvogels terug in het Gooi en de Vechtstreek

Ijsvogels broeden van nature in steile beek- en rivieroeveren. Ze graven met hun pootjes een nestgang in de oever uit. Aan het einde van die gang worden de eieren gelegd.

Nieuwe nestplaatsen zijn te maken door enigszins steile oevers van minimaal een meter hoogte met een spade recht af te steken. Een andere toegepaste methode is een op de oever staande dikke boom zo om te trekken, dat de wortelkluif, aan de waterkant, rechtop komt te staan.

Ijsvogels maken dankbaar gebruik van deze nieuwe nestplaatsen.

In Gooi en Vechtstreek zijn door ondergetekende met behulp van Landschapsbeheer Noord-Holland en enkele vrijwilligers van de vogelwerkgroep sinds 1991 inmiddels 22 nieuwe wanden gemaakt, waarvan er nog 19 onderhouden worden. Vanaf de start van dit project broeden er in wisselend aantal ijsvogels in deze nieuwe wanden. In bijgaande tabel zijn de mij bekende resultaten weergegeven. Het broedseizoen van 1995 was zeer succesvol, ook landelijk (ruim 300 paren). In deze eeuw waren er eerder nooit meer dan 10 paren vastgesteld in geheel Noord-Holland. Na 1995 kelderde het aantal broed-

Ijsvogel Tekening: Bram Rijksen

paren dramatisch door twee achtereenvolgende strenge (elf-

steden) winters.

Inmiddels zijn de eerste resultaten bekend van het broedseizoen 1999. De voorlopige resultaten luiden dat er tenminste 4-5 paren ijsvogels binnen het werkgebied van de vogelwerkgroep gebroed hebben. Drie paar hiervan zaten in de speciaal gemaakte nestwanden. De ijsvogel is dus weer terug van weggeweest!

Sinds ongeveer augustus 1999 is het bovendien zo dat op allerlei plaatsen ijsvogels worden waargenomen (Laarder Wasmeer, Hilverbeek, Boekesteijn, vesting Naarden, Tienhovensch

Wortelkluif, ontstaan na een storm, biedt nestgelegenheid voor ijsvogels in het Laarder Wasmeer

Foto: Jelle Harder

Kanaal). Mij is niet bekend of dit allemaal Nederlandse (jonge) ijsvogels zijn of dat er ook vogels uit het buitenland hierheen zijn getrokken. Voor het geval de winter van 1999/2000 geen strenge wordt, geven de vele ijsvogels weer extra hoop op een goed broedseizoen in 2000.

Informatie

Zoals u in de tabel ziet, ontbreken er van een groot aantal gebieden nog gegevens. Mijn vraag aan u allen is mij te informeren over die terreinen waarvan u vrij zeker weet dat er wel of geen ijsvogels gebroed hebben. Zowel positieve als negatieve informatie is welkom. Heeft u zelf broedgegevens van andere, hier niet vermelde, plaatsen binnen het werkgebied van de vogelwerkgroep dan kunt u deze natuurlijk ook doorgeven.

Jelle Harder,
Betje Wolfflaan 41,
1403 GP Bussum,
tel/fax 035-6937858
e-mail jelleharder@hetnet.nl

Ijsvogelbroedgevallen in Gooi en Vechtstreek

PLAATS	1995	1996	1997	1998	1999
Ankeveen					
Hollandsch Ankeveen-	1	-	-	-	-
Bussum					
Karnemelksloot: Ridderhoeve	1	-	-	-	-
's-Graveland					
Bantam	1	1	-	-	-
Schaep en Burgh	1	-	-	-	-
Boekesteijn	1	-	-	-	-
Spanderswoud	1	-	-	-	-
Hilverbeek	1	1	-	-	-
Goolust	1	-	-	-	-
Goolust/Trompenburgh	-	0-1	-	-	-
Hilversum					
Spanderswoud	1	1	-	-	1
Crailo (Ijsbaanvijver)	-	-	-	-	-
Hilversumse Meent	-	-	-	-	-
Huizen					
Valckensant	1	-	-	-	-
Loenen					
Terra Nova	1	-	-	-	-
Muiden					
Kruitfabriek	1	-	-	-	1
Vijfhoek	-	-	-	-	0-1
Muiderberg					
Echobos/Joodse begraafplaats	1	-	-	-	-
Naarden					
Leeuwenberg	1	-	-	-	1
Oud Naarden	-	-	-	-	-
Vesting Naarden: Ronduit, Utrechtse Poort	2	-	-	-	-
Karnemelksloot: Vogelasiel, Stadzicht	2	-	-	-	-
Naardermeer	1	-	-	-	-
Hamerfort	-	-	-	-	1
De Beek	-	-	-	-	-
Nederhorst den Berg					
Spiegelpolder: eilandjes oostzijde	1	0-1	-	-	-
Weesp					
Spiegelpolder (Zanderijsluis)	1	-	-	-	-
Totaal	21	3-5	-	-	4-5

De Eempolders waren vanouds een uniek biotoop voor de weidevogels. Door ontginning en intensief agrarisch gebruik liep de vogelstand achteruit. Met een nieuw natuurontwikkelingsplan voor het gebied krijgen ook de weidevogels wellicht een tweede kans. Tenminste: als de recreatiedruk niet te groot wordt.

Marc van Houten

Weidevogels Eempolders krijgen een tweede kans

Eerste kans

Evenals in het overgrote deel van Nederland heeft de mens ook in Eemland grote invloed gehad op de ontwikkeling van

het landschap. Voor de ontginning van de Eempolders bestond het gebied voornamelijk uit ongerept moeras en, vooral dicht tegen de Eemmond, slij-

kerige kwelder. De mogelijkheden tot het in cultuur brengen van de gronden werden sterk beperkt door de hoge waterstanden in deze streek. Men is

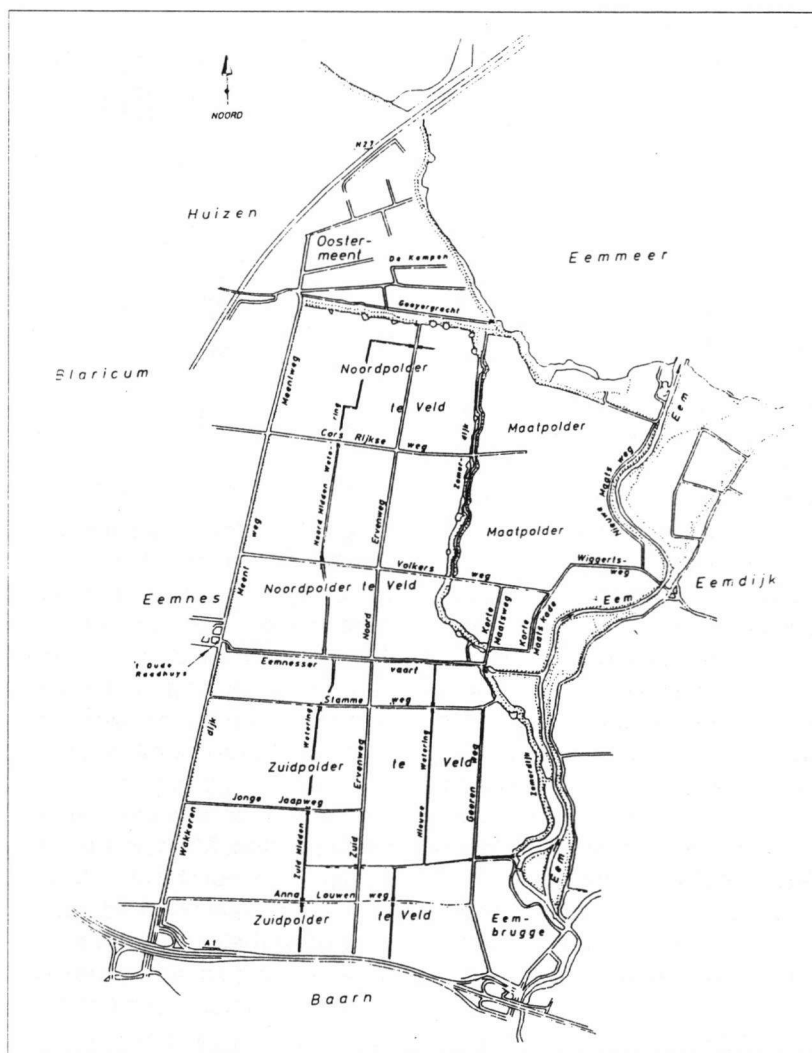
vermoedelijk rond 1100 begonnen met het in cultuur brengen van Eemland. Vanuit de gestichte nederzettingen Eemnes, Eembrugge, Eemdijk en Bunschoten werd het land in langwerpige smalle stroken ontgonnen.

De latere landbouwactiviteiten van de mens en het grazen van het vee zorgden er ondertussen voor, dat het landschap steeds opener werd en daar moeten vogelsoorten van geprofitteerd hebben, die zich van nature thuisvoelen in toendra, steppe, kwelder of strandweide: de steltlopers.

De mens werd dus op de voet gevolgd door de weidevogels, die dankzij regelmatig maaien, bemesten en begrazen een leefgebied aantreffen, dat even open was als hun natuurlijk broedgebied, maar waar veel meer voedsel was te vinden. Dit had tot gevolg dat ze waarschijnlijk tot in deze eeuw voortdurend in aantal zijn toegenomen en er enorme dichtheden zijn bereikt. Nog nimmer is het voorgekomen dat een vogelgemeenschap zo'n "kans van de mens" heeft gekregen.

Ten opzichte van het begin van deze eeuw hebben in het gebied grote veranderingen plaatsgevonden. Met de komst van meststoffen, betere waterbeheersingstechnieken, moderne landbouwmechanisatie en een betere ontsluiting werd het grasland in de loop van deze eeuw steeds intensiever gebruikt.

De achteruitgang van vrijwel alle weidevogels, die vroeger zo karakteristiek voor onze graslanden waren, wijst erop, dat het met de diversiteit en de stabiliteit van onze weidegemeenschap maar slecht gesteld is. Allerlei soorten kunnen zich maar nauwelijks handhaven en de soorten, die ervoor in de plaats komen, zijn meestal re-

Situering van de Eempolders

cente cultuurvolgers met een groot aanpassingsvermogen. Ten behoeve van de veiligstelling van de in Eemland aanwezige natuurwaarden zijn er in het verleden (toekomstige) reserwaatsgebieden aangewezen.

Tweede kans

Halverwege dit jaar is het rapport "Natuurontwikkeling in Eemland inrichtingsplannen voor de begrensde reserwaats- en natuurontwikkelingsgebieden" uitgegeven, in opdracht van de Dienst Landelijk Gebied Utrecht.

De planvorming is begeleid door een projectteam, bestaande uit vertegenwoordigers van de volgende organisaties:

Dienst Landelijk Gebied, Waterschap Vallei en Eem, Vereniging Natuurmonumenten, Provincie Utrecht, Stichtse Milieufederatie, Staatsbosbeheer en Waterleidingbedrijf Midden-Nederland. Belangrijk is dat de verschillende deelgebieden, totaal 15, in hun onderlinge samenhang worden ontwikkeld. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds de binnendijkse polderreservaten en anderzijds de buitendijkse Eemuitwaarden en oeverlanden van het Eemmeer.

Van de uit te voeren maatregelen wordt nader bekeken wat de herinrichting inhoudt binnen de natuurgebieden gelegen in het

werkgebied van de Vogelwerkgroep.

Deze gebieden zijn:

1. Valse Bosjes
2. Noordpolder te Veld/Maaspolder binnendijks
3. Maaspolder buitendijks
4. Zomerdijk
5. Buitenvaart-Noord
6. Buitenvaart-Zuid

1. Valse Bosjes (16 ha)

Landschappelijk gezien maakt het gebied deel uit van het kleinschalige cultuurlandschap in de duidelijk afgebakende strook tussen de A27 in het westen en de Meentweg in het oosten.

Het beheer van het bos bestaat uit niets-doen. De graslanden ten zuiden van het gebied zullen worden verschaald tot kamgrasweide. De overige graslandpercelen bieden mogelijkheden voor de ontwikkeling van bloemrijke dotterbloemgraslanden. Gestreefd wordt naar sanering van de bestaande autosloperij. Daadwerkelijke sanering zal waarschijnlijk pas op langere termijn gerealiseerd worden en zal niet in het kader van de ruilverkaveling uitgevoerd worden. Langs de Meentweg wordt een eenvoudige parkeervoorziening aangelegd en een informatiepaneel geplaatst. Vanaf de parkeervoorziening wordt een rondwandeling door de Valse Bosjes mogelijk.

2. Noordpolder te Veld/Maaspolder binnendijks (260 ha)

Het deelgebied bestaat uit zeer open graslandpolders, met een kenmerkende opstreckende verkaveling. De vele waaïen zijn ontstaan als gevolg van dijkdoorbraken.

Uitgegaan wordt van een hoog winterpeil (november t/m april) en een lager zomerpeil (juli t/m oktober). De overgang tussen winter- en zomerpeil zal geleide-

Grutto Tekening: Martin Brandsma

lijk plaatsvinden. Sinds 1994 wordt er in een deel (ca. 70 ha) van dit gebied al peilverhoging aangehouden. De hoogste dichtheid aan weidevogels vinden we dan ook op de al door Natuurmonumenten beheerde percelen. Verder is dit gebied (weer) in trek bij vogelaars, onder meer door de minder algemene soorten. Middels stuwen en dammen wordt waterafvoer uit het reservaat verminderd. Voor de verbetering van de waterkwaliteit en het herstel van voldoende waterdiepte (overwinteringsmogelijkheid voor vissen), worden de deels verlande waaïen uitgebaggerd. Verspreid in het reservaat worden drassige laagten aangelegd, in de vorm van lokale, eenzijdige oeververbeteringen.

In de Noordpolder te Veld zijn in de huidige verkaveling restanten van een oude eendekooi herkenbaar. De vorm van de oude eendekooi zal worden hersteld door de aanleg van een stervormige waterpartij met brede moerasoevers. Opgaande beplanting blijft achterwege. De Meentdijk en Zomerdijk worden buiten het broedseizoen opengesteld als wandelpad en als fietspad, voor wat betreft het deel met bestrating. Langs de rand van de westelijke uitloper van het reservaat wordt, parallel aan de Meentdijk, een nieuw,

recreatief fietspad aangelegd. Tussen de Noordervenweg en de Zomerdijk zal een wandelpad gecreëerd worden, dit pad zal in het broedseizoen worden afgesloten.

Vanaf het einde van de Zomerdijk zal een doorsteek naar de Eemmeer kust worden gerealiseerd.

3. Maaspolder buitendijks (20 ha)

Het reservaatgebied grenst in het noordelijk deel aan het Eemmeer, aan de zuidzijde loopt een kade. Het gebied wordt door trekvogels gebruikt als rustgebied. In het gebied zijn in 1993 twee waterpartijen en een Oeverwaluw wand aangelegd.

Er wordt een open waterverbinding aangelegd tussen de bestaande, westelijke waterpartij en het Eemmeer. Om de nu vrij abrupte overgang tussen de graslanden en de oeverzone van het Eemmeer geleidelijker te maken, zal plaatselijk de bovengrond worden afgegraven. De oeverlijn zal veel grilliger worden en voor meer vogelsoorten geschikt worden

4. Zomerdijk (6 ha)

De Zomerdijk maakt deel uit van het binnendijkse cultuurlandschap. Het accent ligt op handhaving van de cultuurhistorische waarde en de openheid van het landschap. Het gebied zal op reservaatpeil worden gebracht.

5. Buitenvaart-Noord (15,5 ha)

Het gebied is recent opnieuw ingericht. Het bestaat uit nat grasland, dat periodiek plasdras staat. Over de Eemkade loopt een fietspad. Ook dit gebied is in trek bij vogelaars, ook hier kunnen vanaf de Korte Maatskade niet alledaagse vogels worden waargenomen. Het gebied is reeds ingericht en is

gericht op de ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden, die tevens van betekenis zijn voor kritische weidevogels.

6. Buitenvaart-Zuid (27,8 ha)

Dit deelgebied wordt begrensd door de Zomerdijk aan de westzijde en de Eem aan de oostzijde. Het gebied is duidelijk herkenbaar als Eemuiterswaard. De vegetatie is hier goed ontwikkeld en vormt een mooi voorbeeld van graslanden met behaarde boterbloem. Dit type graslanden was vroeger algemeen langs de IJsselmeerkust, maar is tegenwoordig zeldzaam. Gestreefd wordt naar een gevarieerde afwisseling van moerasvegetaties, natte schraalgraslanden en drogere kamgrasweiden.

Aan de noordzijde van het gebied wordt de bestaande kade langs de Buitenvaart verlegd en wordt een ondiepe oeverzone aangelegd en deels ingeplant met riet. Ook hieraan is al gewerkt.

Uitvoering

Naar verwachting zullen in het kader van het plan van toedeling de meeste gronden in de reservats- en natuurontwikkelingsgebieden toegewezen worden aan de Vereniging Natuurmonumenten.

Medio juli heeft milieukundig onderzoek plaatsgevonden op de locaties waar grond ontgraven wordt.

De uitvoering van de inrichting van de natuurgebieden, waarbij grond vrij komt, wordt gekoppeld aan de uitvoering van kavelinrichtingswerken waarbij grond nodig is. In de periode tussen nu en circa 2 jaar worden de gebieden stapsgewijs ingericht.

Commentaar

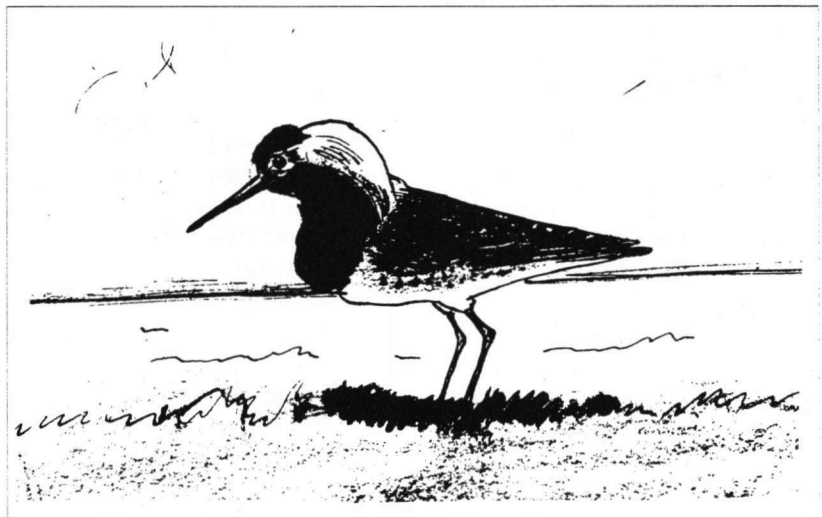
Hoewel de gecultiveerde natuur overgaat naar "woeste" natuur

dienen er toch enkele kanttekeningen gemaakt te worden. Dit gezien het feit dat een aantal voorstellen (lees: recreatie) zonder meer een negatieve uitwerking zal hebben op vogels.

Als het gaat om de vrije toegankelijkheid en de openstelling van natuurgebieden is er de laatste jaren bij natuurbeherende instanties als Vereniging Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer duidelijk een kentering merkbaar. Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer streven ernaar om van negentig procent van hun terreinen minimaal vijf hectare open te stellen. De Eempolders is een landschap met een hoge natuurlijke uitstraling. Dit ligt vooral in de uitgestrektheid, de (deels hernieuwde) vogelrijkdom van het grootschalige gebied en de betrekkelijke rust. De huidige mate van recreatief gebruik van Eemland is vrij laag. Dit komt mede doordat de terreinen alleen via de openbare wegen te beleven zijn. Voor de landschapsgerichte en rustzoekende recreant is het feit dat het rustig is positief. Want ondanks die belevingswaarde vanaf de openbare weg, of dijk, heeft men goed zicht over dit 'visueel beleefbaar' terrein.

In kwetsbare terreintypen en in of nabij vogelconcentratiepunten kunnen beter geen recreatieve voorzieningen gecreëerd worden. Dat leidt immers al snel tot een netwerk van fiets-, wandel- en ruiterspaden. Mede hierdoor zullen weidevogels zich naar de kern van het reservaat terugtrekken en in de winter worden de ganzen en zwanen verstoord. Zo vindt in alle seizoenen verstoring plaats. Voor de ontwikkeling van de Eempolders voor weidevogels en overwinteraars is rust in de gebieden van belang.

Dick Jonkers (Subgroep Natuurbescherming) en schrijver dezes hebben een bezwaarschrift laten uitgaan naar de Dienst Landelijk Gebied Utrecht, de opdrachtgever van de inrichtingsplannen. Hierin spreken wij onze ongerustheid uit over de toekomstige recreatieve voorzieningen, in vooral de polderreservaten. Wij hebben de Dienst er met klem op gewezen de voorgestelde recreatieve plannen opnieuw te bekijken en deze dan ook te herzien. Het is te hopen dat deze tweede kans voor het Eemland, een goede (laatste?) kans kan gaan worden.

Eempolders in 1936: "De mooiste kempiaan van die dag"

Tekening: H.J. Slijper

In januari van dit jaar werd voor de 33-ste keer de internationale Midwintervogeltelling gehouden. In ons werkgebied werden 61.009 vogels, verdeeld over 46 soorten op de vele telformulieren genoteerd, tien procent meer dan in 1998.

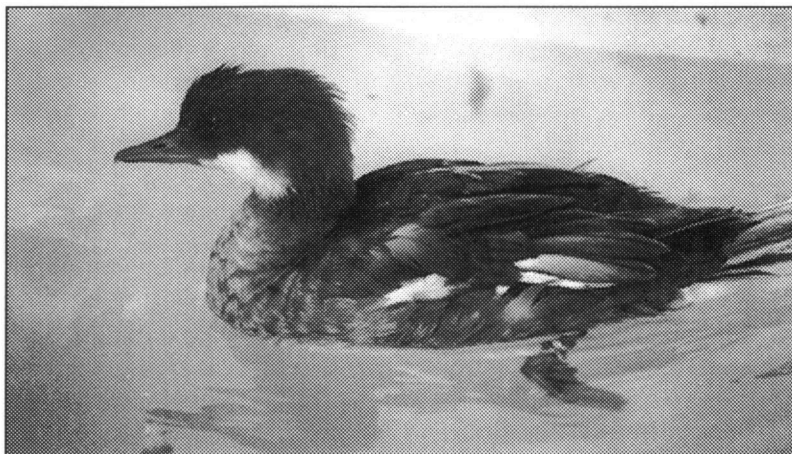
Pieter Schut

Midwintervogeltelling 1999

Door de jaren heen is het tel-formulier van de Midwinter-telling langer en langer geworden. In eerste instantie heette het de Midwinterwatervogel-telling. Later werden ook weidevogels en meeuwen aan de lijst toegevoegd. Sinds dit jaar is er ook interesse in de aantallen van sommige roofvogels en bijzonderheden, zoals de ijsvogel, de strandleuwerik en de sneeuwgorst. Begrijpelijk. Een echte liefhebber noteert ze natuurlijk graag. Discutabel is echter de vraag om "soepgans", "soepeend" en "zwaangans" tot soorten te verheffen. Zijn dit wel vogelsoorten? En waarom zou je ze tellen? De kans op vergissingen bij het tellen is groot, want niet ieder lelijk eendje is een soepvogel. Daarnaast zal de telling van de soepsoorten altijd onvolledig blijven. Velen van hen bevinden zich doorgaans in de stad en dat zijn gebieden die tijdens dit project nou juist niet geteld worden.

Veel vragen dus, waarop de organisatie van Sovon Vogelonderzoek Nederland maar eens antwoorden moet geven. Uit onze cijfers over 1999 blijkt al wel dat veel vogelaars de soepvogels niet geteld hebben. De cijfers over deze soorten zijn dus niet betrouwbaar.

In ons werkgebied zijn 73 telgebieden voor de Midwintertelling van belang.

Nonnetje

Foto: Ricardo van Dijk

Van deze gebieden zijn er in het weekeinde van 15 tot en met 17 januari 68 geteld. Van vijf gebieden (Naardertrekvaart en Vesting Naarden, Naarderbos, Eemmeer tussen Eemmond en Spakenburg, Zuidpolder te Veen en Zuidpolder te Veld) zijn helaas geen resultaten ontvangen. Dit is jammer, vooral omdat dit allemaal gebieden zijn waar doorgaans redelijke aantallen vogels worden waargenomen. In één telgebied (Spanderswoud/Corversbos) werd voor het eerst geteld dit jaar.

In totaal werden 61.009 vogels genoteerd, tien procent meer dan in 1998 toen we op 54.388 uitkwamen. De weersomstandigheden tijdens de laatste twee jaren waren ongeveer gelijk: geen sneeuw en ijs, geen vorst. Kortom: gunstige telomstandigheden.

De telling leverde 46 soorten op, zes meer dan vorig jaar. Nieuw waren dit jaar, naast de soepgans en de soepeend, grote zilverreiger, ooievaar, casarca, waterral, witgatje, blauwe kiekendief, ruigpootbuizerd, smelleken en ijsvogel. De vier laatstgenoemden stonden voor het eerst op het telformulier. In tegenstelling tot in 1998 werden dit jaar wilde zwaan, slobbeend, pijlstaart, wulp en goudplevier in het geheel niet waargenomen. Alle aantallen zijn te vinden in tabel 1. In verband met de omvang van de telling is het helaas niet mogelijk om alle afzonderlijke gebiedsresultaten te publiceren.

De meeste soorten werden waargenomen op het Naardermeer (27) en op het Eemmeer, tussen de Stichtse Brug en de Eemmond (24). Geen enkele

Tabel 1. Midwintervogeltelling 1999. Soorten en aantallen

Dodaars	3
Fuut	404
Aalscholver	207
Roerdomp	3
Blauwe reiger	192
Grote zilverreiger	1
Ooievaar	2
Knobbelzwaan	603
Zwarte zwaan	2
Kleine zwaan	228
Kolgans	7555
Grauwe gans	3388
Soepgans	63
Canadese gans	3
Brandgans	54
Nijlgans	198
Casarca	1
Bergeend	33
Smient	10990
Krakeend	47
Wintertaling	22
Wilde eend	7034
Soepeend	95
Tafeleend	7383
Kuifeend	10908
Krooneend	1
Brilduiker	278
Nonnetje	95
Midd. zaagbek	5
Grote zaagbek	221
Waterral	2
Waterhoen	109
Meerkoet	3809
Scholekster	3
Kievit	896
Watersnip	4
Witgatje	2
Kokmeeuw	3070
Stormmeeuw	2768
Kl. mantelmeeuw	5
Zilvermeeuw	201
Gr. mantelmeeuw	33
Bl. Kiekendief	4
Ruigpootbuizerd	1
Smelleken	1
Ijsvogel	4
TOTAAL	61009

Tabel 2. Midwintervogeltop-tien 1999 (1998)

1 (1) Smient	10.990
2 (3) Kuifeend	10.908
3 (2) Kolgans	7.555
4 (8) Tafeleend	7.383
5 (5) Wilde eend	7.034
6 (4) Meerkoet	3.809
7 (7) Grauwe gans	3.368
8 (6) Kokmeeuw	3.070
9 (9) Stormmeeuw	2.768
10 (-) Kievit	896

teller behoefde dit keer een leeg formulier in te sturen; in elk gebied werd wel wat gezien. Voor grote concentraties moet je op de randmeren zijn. De grootste groep werd gevormd door smienten, 5600 stuks op het Eemmeer nabij de Stichtse Brug. Ook kuifeend (3420 op het Gooimeer), tafeleend (3200 op het Eemmeer) waren hier ruim aanwezig. Elders waren de grootste concentraties kolgans (2450 in de Polder Nieuw-Loosdrecht) en stormmeeuw (2020 in de polders Vreeland, Hoekerpolder en Garsten).

Smient

Zoals altijd bij het ontbreken van vorst was de smient de meest getelde vogel in ons werkgebied. Van de 10.990 exemplaren was driekwart aanwezig op de randmeren, de rest op de Loenderveense Plas. Dit geeft al direct duidelijk het belang van deze gebieden aan voor trekvogels. Vrijwel alle andere soorten zijn veel meer gespreid over alle telgebieden aangetroffen.

Hoewel de smient nog altijd de meest geziene gast is, valt het totaal aantal tegen. Vorig jaar zagen we in totaal minder vogels, maar lag het aantal smienten wel de helft hoger. Bij de kuifeend zien we een omgekeerde beweging: 6391 in 1998 en nu 10908. Een verklaring voor deze fluctuaties is niet te geven; wellicht dat de landelijke cijfers van deze telling hierover uitkomst bieden.

De tien meest genoteerde vogels in onze omgeving zijn terug te vinden in tabel 2: de Midwintervogeltop-tien. De top-tien is een aardig gemiddelde, want hoewel er wel verschillen zijn, vinden we hier vrijwel jaarlijks dezelfde soorten terug. Dit keer valt op dat er veel meer

Voor de 33-ste keer

In het weekeinde van 16/17 januari 1999 werd de 33ste editie van de Midwintertelling gehouden. In 1967 vond de eerste Midwintertelling plaats. Het is daarmee één van de langstlopende landelijke vogeltellingen in ons land. Tegenwoordig zijn er ongeveer 1.000 waarnemers (grotendeels vrijwilligers) op pad om de vogels te tellen. In ons werkgebied zijn dat er ongeveer 35. Landelijk worden deze activiteiten gecoördineerd door Sovon Vogelonderzoek Nederland, in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. In heel Europa zijn nog veel meer mensen bij de telling betrokken, zo'n 11.000. Wetlands International, de organisatie die zich bezighoudt met het internationale onderzoek en de bescherming van watervogels en waterrijke gebieden (wetlands), zamelt alle resultaten in en stelt periodiek een internationaal overzicht samen.

stormmeeuwen gezien zijn en ook meer tafeleenden, kuifeenden, wilde eenden en grauwe ganzen. De aantallen meerkoeten en smienten liepen sterk terug.

Soorten

Een korte beschrijving nu van een aantal waargenomen soorten. Opnieuw slechts drie **dodaarsjes**. Alle drie aanwezig op en bij het Naardermeer. **Fuut** en **aalscholver** lopen iets in aantal terug.

De roerdomp klimt iets omhoog. Vorig jaar slechts één, nu weer drie: twee op het Naardermeer, één op de Waterleidingplas.

De blauwe relger zit met 192 exemplaren ook aardig in de lift. Over deze vogel-van-het-jaar en de Midwintertelling werd al eerder gepubliceerd in De Korhaan [33(2)37]. De grote zilverrelger werd gezien in de Noordpolder te Veld, waar deze vogel lang is blijven hangen, gezien de vele waarnemingen ook later in het seizoen. De oolevaars werden allebei aangetroffen in de polders Vreeland, Hoekerpolder en Garsten. Het is aannemelijk dat het hier gaat om het paar, waarvan later in het seizoen een broedgeval is vastgesteld (Zie: Korhaan 33, 3 en 4).

Wel veel meer knobbelzwanen, maar veel minder kleine zwanen en geen enkele wilde zwaan. Wellicht konden deze soorten vanwege het milde weer iets noordelijker dan anders verblijven. De aanwezigheid van twee zwarte zwanen is aardig maar niet verklaarbaar.

Ook aan de aantallen ganzen kunnen we zien dat het geen al te strenge winterperiode was begin januari. Er waren gemiddeld minder ganzen. Alleen het aantal grauwe ganzen nam

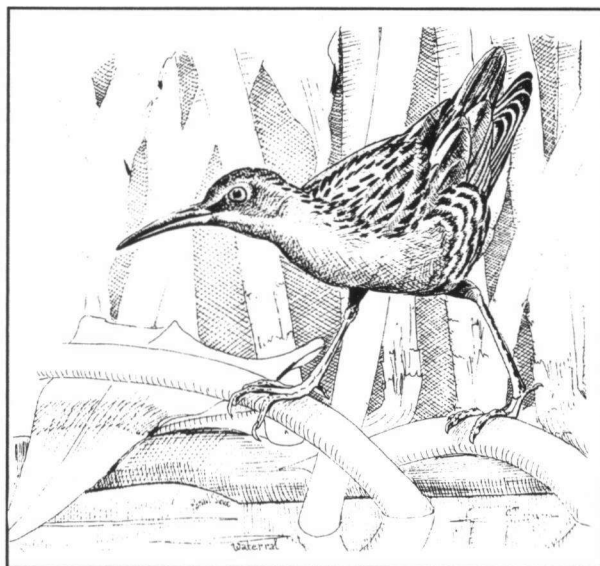
toe, maar van deze soort is bekend dat het aantal dat in Nederland blijft hangen en dat dus niet wegtrekt, toeneemt.

De nijlgans blijft in onze regio ook toemenen, mag je uit deze cijfers concluderen. Nog nooit eerder werden er zoveel (198) tijdens een

Midwintertelling gemeld. Ook vorig jaar (met 156 exemplaren) was er al sprake van een absoluut record.

De enige casarca kwam op de lijst van de Hoekerpolder en Garsten (Vreeland). Alle grondeleenden gingen in aantal achteruit. Enkelen werden zelfs in het geheel niet gezien. Een bijzonderheid was nog wel de aanwezigheid van een krooneend op de Wijde Blik bij Loosdrecht.

Vier van de vijf middelste zaagbekken werden gezien op het Naardermeer. Dit was tevens het enige gebied waar de watersnip (4 exemplaren) ge-

Watterral

Tekening: Ronald Sinoo

zien werd. De watterral was aanwezig bij Terra Nova aan de Vecht en in het Laarder Wasmeer. Twee witgatjes werden gesignaleerd in de Horstermeerpolder. Daar waren ook twee kleine mantelmeeuwen, die verder ook voorkwamen langs de Vecht en op het IJmeer.

De Ijsvogels werden gezien op het Naardermeer (2) en in de 's-Gravelandse landgoederen (2). De enige ruigpootbulzerd was aanwezig bij de Wijde Blik in Loosdrecht, de enige smelleken kwam langs in de Polder Achteraf in Loosdrecht en de vier blauwe kiek-

Watersnip

Tabel 3. Vergelijking van waarnemingen van enkele willekeurige soorten over vijf jaar.

Soort	1995	1996	1997	1998	1999
Fuut	504	232	13	478	404
Dodaars	3	30	2	3	3
Kleine zwaan	1864	778	115	809	228
Knobbelzwaan	436	383	628	497	603
Kolgans	6015	10896	9545	8208	7555
Grauwe gans	913	3313	5001	1637	3368
Nijlgans	87	101	13	156	198
Smient	20218	4756	933	15190	10990
Wintertaling	209	119	-	72	22
Wilde eend	4321	5598	5668	4433	7034
Tafeleend	5887	1089	32	1508	7383
Kuifeend	11346	1573	772	6391	10908
Waterhoen	210	283	49	74	109
Meerkoet	9916	7934	5030	6337	3809
TOTAAL (alle soorten)	71853	47617	33504	54388	61009

Tabel 4. Getelde vogels tijdens de midwintertelling in de afgelopen elf jaar

1989	44.046
1990	21.201
1991	41.129
1992	32.092
1993	43.074
1994	74.355
1995	71.853
1996	47.617
1997	33.504
1998	54.388
1999	61.009

dieven waren te zien in de Maatpolder, de Noordpolder te Veld en bij het Naardmeer.

Tellers

Tot slot opnieuw een woord van dank aan alle dertig tellers, te weten: W. van Bedum, J. van Bergeijk, Y. Bosman, J. Buitendijk, A. van Daalen, W. Duurland, N. Dwars, J.H. de Haan, J. Harder, L. Hoeffnagel, W.J. Hoeffnagel, P. Honig, A.J. van Klaveren, N. Klippel, M. Kraal, W. Langendorff, T. Loohuizen, I. Mes, J. Nijhof, R. van Overeem, M. v.d. Pol, G. Proost, J. Ram, C. Rosier, P. Schut, J. Terlouw, J.J. Verkerke, A.P. Vermeule, H.P. Vos, F.H. van de Weijer en R. Willemstein.

Zij zorgden er opnieuw voor dat de telling in ons gebied vrijwel volledig was en dat is gezien de grote omvang van deze telling geen kleinigheid.

Onze gegevens zijn doorgestuurd naar Sovon Vogelonderzoek Nederland en maken deel uit van de landelijke Midwintertelling, waarvan alle tellers te zijner tijd een verslag ontvangen. Inmiddels staat de Midwintertelling van januari 2000 al weer voor de deur. Alle tellers krijgen hierover zo spoedig mogelijk bericht.

Nederland mekka voor watervogels

Door het milde winterklimaat en de grote oppervlakte aan waterrijke gebieden weten veel watervogels ons land te vinden. In de afgelopen jaren werden er in januari meestal zo'n drie miljoen watervogels geteld. Aantallen die in internationaal verband indruk maken, want van sommige soorten verblijft gedurende de winter meer dan de helft van de hele populatie binnen onze landsgrenzen.

De aantallen variëren natuurlijk al naar gelang de weersomstandigheden. Soms, zoals in januari 1997,

domineren ijs en schaatsers de Nederlandse wateren en worden veel minder vogels geteld dan in een zachte winter als bijvoorbeeld 1998. Veel soorten trekken bij strenge vorst naar de Britse Eilanden, Frankrijk en Spanje, waar dan nog wel ijsvrije wateren zijn te vinden. In onze regio (Gooi, Eemponders, de randmeren en de Vechtstreek) worden jaarlijks tussen de 50.000 en 75.000 vogels genoteerd tijdens deze telling. Dat komt dus neer op een bescheiden twee procent van het totaal in Nederland op dat moment aanwezige watervogels.

Natuurbeheerwerk met Staatsbosbeheer

Sinds enige jaren assisteren leden van de vogelwerkgroep in de winter het Staatsbosbeheer door te hoog opgroeiende vegetatie te verwijderen, de begroeiing rond de observatiehut laag te houden en zo nodig op diverse plaatsen bomen te verwijderen of te knotten. De vogelstand vaart daar wel bij en het speciaal opgespoten eilandje in het Eemmeer blijft hierdoor behouden voor een visdief- en kokmeeuwkolonie. Het werken in de open lucht is niet alleen gezond, het schept ook saamhorigheid en geeft het gevoel daadwerkelijk en in de praktijk hulp aan vogels te bieden. In overleg met Jan Kuijer, objectbeheerder van Staatsbosbeheer, zijn voor het jaar 2000 een aantal data vastgelegd om wat klussen te klaren.

Dat zijn:

Zaterdag 29 januari Rond observatiehut Eemmeer zuiveren van bomen en te hoge

begroeiing. Tijdstip: 9.00. Vertrekpunt: parkeerplaats begin Stichtseweg, Blaricum. Vanaf de A27 vanuit het zuiden afslag Huizen, dan bij stoplichten rechtsaf. Hier ligt de parkeerplaats.

Zaterdag 12 februari Bij de Wolfskamer (Gooimeer) wilgen knotten en zuiveren van bomen. Tijdstip en vertrekpunt: zie hierboven.

Zaterdag 26 februari Verwijdering van alle begroeiing van het visdieveneilandje. Tijdstip: 9.00. Vertrekpunt: afvaartsteiger aan de dijk oostelijk van de Stichtse Brug. Te bereiken door na de Stichtse Brug de afslag Nijkerk te nemen. Daarna eerste weg rechts, o.a. richting Eemhof. Weg volgen en linksaf in oostelijke richting. Na het eind van het bos de dijk rechts naar boven naar de steiger.

Informatie over het bovenstaande bij Dick Jonkers 035-5260456.

Tijdens de tweede "Wereldtrekvogelteldag" nam de telpost van onze vogelwerkgroep in het Corversbos, zoals inmiddels gewoonlijk is, een solide plek in in het centrum van ons land.

A.J. van Klaveren

Wereldtrekvogeldag 1999 op telpost in Corversbos

Een jarige Vogelbescherming Nederland had zin in een feestje. Wat was er mooier voor deze vereniging dan het 100-jarig bestaan te vieren met vogelaars uit de hele wereld? En wij vierden het feest met hen mee!

Op zaterdag 2 oktober j.l. werd de tweede World Birdwatch gehouden. In Nederland keken zo'n 300 vogelaars naar trekvogels, verdeeld over een lint van 65 telposten, van Bloemendaal tot Winterswijk. Het uiteindelijke resultaat is onderdeel van de wereldwijde trekvogeltelling, georganiseerd door Birdlife International, in meer dan 100 landen.

Onze vogelwerkgroep was, als vanouds, vertegenwoordigd met de telpost Corversbos, ten westen van Hilversum. Vanaf deze telpost worden sinds 1987 trekvogels geteld. Eerder deden we al mee aan nationale trekvogeltellingen (1989 en 1993), Europese tellingen (1994, 1995, 1996 en 1998) en in 1997 waren we present bij de eerste World Birdwatch. De telpost werd op 2 oktober 1999 door zo'n 55 belangstellenden bezocht. Ook de pers toonde wederom belangstelling voor dit herfstitem.

De telpost Corversbos is gewoon een plekje zand, een uitgesleten kuil inmiddels, op de akkers van het Corversbos,

Kramsvogel Tekening: Elwin v.d. Kolk

waar belangrijke aantallen trekvogels overvliegen. De locatie is gelegen op de 'blauwe route' van grofweg de oostelijke Waddenzee, via het IJsselmeergebied naar de Delta. Daardoor worden gedurende de herfst, landelijk gezien, enorme aantallen aalscholvers en ganzen waargenomen. Vanuit het noorden en oosten vindt daarnaast over land aanvoer plaats van grote aantallen Kieviten, Leeuweriken, lijsters en vinken.

De verwachtingen waren daarom hoog gespannen. De telmethode was als vanouds. De telling startte een half uur vóór zonsopgang en eindigde een half uur na zonsondergang. Per kwartier werden alle trekvogels genoteerd en opgeteld. Om de twee uur werden de totalen per mobiele telefonie door Vogelbescherming opgevraagd

en direct verwerkt. Hierdoor konden wij al tijdens de telling te weten komen hoe de stand elders en de totaalstand was. We begonnen om 07.15 uur en om 19.45 uur eindigde de telling. Tijdens deze telling zijn alleen trekvogels geteld, plaatselijke vogels zijn niet meegerekend. De vergelijking met de landelijke resultaten wordt onder voorbehoud weergegeven, aangezien hierin ook de plaatselijke vogels zijn meegenomen.

Het weer

Na twaalf jaar tellen beginnen we al enigszins te begrijpen onder invloed van welke complexe factoren vogeltrek plaats vindt. Een droge middag en nacht, voorafgaand aan een telling, levert doorgaans veel vogels op. Vooral als een opbouwend hogedrukgebied het weer bepaalt en in de dagen vóór de telling de omstandigheden matig of slecht waren (regen, tegenwind of mist). Tijdens de ochtend van de telling hoeft het dan niet persé onbewolkt te zijn voor goede trek (behalve voor aalscholvers). Voor de tellers is sluierbewolking prettig, om het silhouet van overpiepende vogeltjes af te zien steken tegen wat bewolking.

De dagen vóór de telling was het herfst in optima forma. Veel (tegen-)wind uit zuidelijke rich-

ting, met regen en veel bewolking en onweer door hoge temperaturen tot 16 gr. C. Indien het ideaal trekweer zou zijn geweest, vóór en tijdens de telling, dan zou het aantal vogels niet gering zijn geweest. Maar het stormde. Onder een betrokken hemel nam de wind van 07.15 uur toe van krachtig naar hard Z. tot ZW., met windvlagen tot stormachtig gedurende de gehele ochtend. Pas om 13.00 uur nam de wind snel af bij een naderend regenfront uit W.

Vanaf 15.30 uur was de wind matig ZW. Het was gelukkig droog tot 12.30 uur; tot omstreeks 15.30 uur stond de trek onder invloed van buiige regen. Daarna klaarde de lucht op en koelde het snel af tot 10 gr. C. Om 18.00 uur meldden wij aan Vogelbescherming dat de telomstandigheden uitermate genoeglijk waren, door gloeiende bosranden, omlijst door lange, donkere schaduwen en beschenen door warme wolken, die ons een laatste knipoog van de zongunden. Een waardig besluit van een telling, die ondanks het matige weer niet slecht genoemd kan worden. Een telling waarbij alleen de sterkste soorten als duiven, spreeuwen en vinken de telpost in grotere aantallen passeerden.

Resultaten

Om een uitspraak te kunnen doen over de aard van de telling heb ik het totaal van de eerste twintig kwartieren (totaal vijf uur dus) vergeleken met die van de jaren 1988 t/m 1998. (Een verslag met deze gegevens is in voorbereiding). Gewoonlijk vliegen tijdens de tweede, derde en vierde week in oktober de meeste vogels over de telpost. De eerste week kan nog 'septembers stil' zijn, vooral als er mist is of als het zeer mooi weer is. Ondanks de wind komen de resultaten van de ochtend van 2

Sijs

oktober boven het gemiddelde uit. Dit komt voornamelijk door de houtduif.

In deze periode van oktober worden zo'n 40-45 soorten per telling gezien. Tussen 07.15 uur en 19.45 uur telden we 3160 trekvogels, verdeeld over 40 soorten. Goede resultaten dus. Zoals gewoonlijk werden de meeste vogels gedurende de eerste vijf uur gezien. Bijna 67% van de trekvogels trok gedurende deze periode over de telpost. Tijdens de regen nam het aantal vogels sterk af, maar tot 17.00 uur bleven vooral houtduif en spreeuw doorvliegen. Tussen 17.30 uur en 18.00 uur namen we slaaptrek van sijen waar.

Om de meest karakteristieke soorten weer te geven is een top-10 samengesteld. Deze

soorten worden hieronder iets uitgebreider besproken. De drie belangrijkste soorten, houtduif, spreeuw en vink, worden vervolgens nader onder de loep genomen. (tabel 1). Naast de bekende en algemene soorten zagen we ook wat snoepjes zoals boomleeuwerik (3 ex.), appelvink (1), oeverzwaluw (2) en roodborsttapuit (1).

Landelijk gezien werden op 2 oktober 91.745 vogels waargenomen, verdeeld over 120 soorten. Grote afwezigingen in de top-10 van het Corversbos waren graspieper, zanglijster, koperwiek, veldleeuwerik en grauwe gans. De twee eerste soorten kunnen begin oktober nog algemeen zijn. De andere soorten vertonen meestal veel trek rond en juist na half oktober (het komt soms echt op een week aan), maar kunnen reeds begin oktober sterk doortrekken. Zonder twijfel hebben het zeer fraaie septemberweer en de onstuimige start van oktober invloed gehad op de trek van bovenstaande soorten.

De toptien

Een groot deel van de sijen wordt in oktober en november boven het Corversbos gezien. Kenmerkend is het grote verschil tussen de jaren onderling. Bij sterke trek (eind oktober-november) trekken de meeste vo-

Tabel 1. Top-3 en top-10 Corversbos en vergelijking met landelijke resultaten.

Telpost Corversbos	aantal	Landelijk totaal		Aandeel Corversbos
		aantal		
1 houtduif	1317	3	5082	26%
2 spreeuw	900	1	42633	2%
3 vink	183	6	3601	5%
4 sijs	109	13	1037	10% (incl. slaaptrek)
5 witte kwikstaart	105	11	1334	8%
6 holenduif	94	18	589	16%
7 boerenzwaluw	66	7	3142	2%
8 kokmeeuw	65	5	4097	2%
9 groenling	57	30	248	23%
10 kneu	47	12	1123	4%

gels in de vroege ochtend. In november kunnen dit ook al slapers (=blijvers) zijn.

De witte kwikstaart kan in oktober nog algemeen zijn. Op de telpost zien wij gedurende de gehele herfst 250-350 ex. Alleen op 13 oktober 1990 zagen wij meer vogels, namelijk 118 ex. Onze witte kwikstaarten trekken door tot de Middellandse zee. Een op 9 oktober 1993 om 9.45 uur op de telpost gevangen en geringd exemplaar werd op 10 februari 1995 uit Marokko teruggemeld.

Hoe moeilijk het onderscheid is tussen plaatselijke vogels en trekkers bewijzen holenduif, groenling en kauw keer op keer. Toch komen van de holenduif telkens groepjes vogels van ver weg binnen bereik. In vergelijking met de herfsttotalen van de andere jaren (150.350 vogels), springt deze ene telling er met recht uit. Ook het aandeel ten opzichte van de landelijke score (16%) is aanzienlijk.

De eerste boerenzwaluwen werden door een enkele vogelaar gemist. Er kwamen er echter nog velen om het goed te maken. Meestal is 90% van de boerenzwaluwen al in september over het Corversbos gevlogen. Tot en met de eerste week van oktober worden nog grote groepen gezien. Alleen in 1989 werden er op 18 oktober nog 13 ex. geteld.

Het aantal kokmeeuwen is de laatste twaalf jaar sterk gedaald. In de herfst van 1989 zagen wij nog bijna 2000 vogels; daarvan is nu nog maar 10% over. Deze trend lijkt zich in heel Europa te manifesteren. Alleen in 1995 werden tijdens een telling in oktober meer dan 65 ex. gezien. Om de tellers wakker te houden vliegen groepen groenlingen telkens een rondje. Daarbij voegen zich iedere keer weer nieuwe vogels uit het oosten en

noordoosten. Maar liefst 23% van het landelijke totaal bestond uit 'onze' beesten. Toch is het aantal van 57 ex. niet opzienbarend. In oktober worden soms wel honderden vogels per telling gezien, zoals 284 ex. op 4 oktober 1997.

Als echte oktobervogel mocht de kneu niet in de top-10 ontbreken. Net als de kokmeeuw is het een soort met een negatieve trend. In 1989 zagen wij in totaal nog 828 ex.; in 1997 waren dit er nog 164. De meeste kneuen trekken tussen 1 en 15 oktober over de telpost. Wat dat betreft waren ze op tijd. Van de overige soorten binnen de totaalijst was alleen het aantal sperwers opmerkelijk (23 ex.). Wij zagen 9% van het landelijke totaal.

De topdrie

De trekkers-van-de-dag waren houtduif, spreeuw en vink. Van deze soorten werden in dit verslag de dagtotalen van tellingen op of rond 2 oktober van de jaren 1988 tot en met 1998 vergeleken met het totaal van 2 oktober j.l. (kwartieren 1 t/m 20). Deze discutabele vergelijking wordt alleen gebruikt om een beeld te schetsen van de aantallen per telling en de verschillen per teljaar. Natuurlijk zijn deze resultaten beïnvloed door het weer, de zin van de teller en de trek van de vogel. (tabellen 2 1/2 m 4)

Vooraf het aantal houtduiven was opzienbarend. Landelijk gezien is de telpost Corversbos voor houtduiven een belangrijk punt. Tijdens diverse jaren zijn meer dan 8500 vogels per herfst waargenomen. Op 2 oktober werd door ons maar liefst 26% van het landelijk totaal gezien. Het aantal van 1165 ex. tijdens de eerste vijf uur is in het Corversbos alleen op 9 oktober 1993 verslagen met 1272 stuks. De meeste houtduiven worden

Houtduif

echter tussen half oktober en half november waargenomen. Wanneer we de dagtotalen van 1988 t/m 1999 met elkaar vergelijken dan steekt 2 oktober 1999 er met kop en schouders bovenuit. Zelfs onder deze relatief barre omstandigheden heeft deze vogel, die vanuit Scandinavië helemaal naar Spanje reist, zich een stoere trekvogel getoond.

Tabel 2: houtduif

jaar	aantal
1988	393
1989	271
1990	40
1991	18
1992	22
1993	208
1994	475
1995	55
1996	1
1997	106
1998	126
1999	1165

Houtduiven zijn vroege vogels; 80-90% vliegt in de eerste twee en een half uur over de telpost. De telling van 2 oktober was daarop geen uitzondering. Tussen 1988 en 1998 zagen wij 44.110 ex.

Stoer zijn zeker ook de spreeuwen: vogels die tijdens geen enkele telling ontbreken. Smachtend hopen de tellers keer op keer op duizenden spreeuwen die, net als vroeger, frontsgewijs al in het donker overvliegen. De

Spreeuw

Tekening: Gejo Wassink

spreeuw heeft zich met recht als vroege ochtendtrekker bewezen. Meer dan 90% van de vogels trekt over de telpost in de eerste twee en een half uur. Op 2 oktober trok in deze periode slechts 36% over. Vóór 1996 kwam dit nooit voor; sinds 1996 echter lijkt de soort van zijn gebruikelijke patroon af te wijken.

Tabel 3: spreeuw

jaar	aantal
1988	1434
1989	2946
1990	4233
1991	255
1992	2271
1993	1068
1994	107
1995	774
1996	4114
1997	122
1998	957
1999	416

Het gros van de spreeuwen trekt in oktober door; in sommige jaren meer dan 80% van het herfsttotaal. Maar zelfs tot eind november kan de soort nog een sterke doortrek vertonen. Hoewel de soort op de tweede plaats staat ligt het dagtotaal nog ver beneden het gemiddelde van 1988-1998. De jaarlijkse aantallen vertonen een dalende trend. Net als bij kokmeeuw en kneu is dit een landelijk verschijnsel. Toch is de soort nog een zeer talrijke doortrekker op het Corversbos. Tussen 1988 en 1997 zagen wij

318.816 ex., met een voorlopig gemiddelde van bijna 32.000 vogels per herfst.

Een goede derde plaats is voor de vink. Het is op de telpost

Corversbos een zeer belangrijke trekvogel, met herfsttotalen boven de 10.000 beesten! Vinken

reageren sterk op droge, meest heldere nachten, als het gaat om in de ochtend vertrekkende vogels.

Tabel 4: vink

jaar	aantal
1988	725
1989	1268
1990	3287
1991	399
1992	52
1993	1964
1994	375
1995	283
1996	684
1997	34
1998	120
1999	101

Daarnaast trekt de soort ook 'snachts en zien wij in de zeer vroege ochtend grote clusters vogels van zeer hoog, al verzameland, naar beneden vallen. De meeste trekvinken komen in de eerste uren uit de bossen te noorden en ten oosten van de telpost en vervolgen ZW-waarts hun weg. Waarschijnlijk komen veel vinken vanuit het (noord)oosten langs het Eemmeer en vliegen over Laren en de Bussummerheide en verblijden daarna de tellers ten westen van Hilversum. Een groot deel van de dagtrekkers vliegt in de ochtend (60%), maar veel vogels komen daarna nog over de telpost. Op 2 oktober hadden wij met vroege ochtendtrek te maken, waarbij 87% reeds vóór 09.00 uur was doorgetrokken.

Dit afwijkende verschijnsel is waarschijnlijk veroorzaakt door het slechte trekvogelweer. De tellers zagen na vijf uur tellen 101 ex. Het daggemiddelde tussen 1988 en 1998 ligt maar liefst op 835 tuks, met een piek op 2 oktober 1990 van 3287 vogels! Goede vinkendagen dien je dan ook niet te missen; deze vallen tussen begin en eind oktober, met een piek rond 12 oktober. Na de spreeuw is de vink de meest algemene vogel op de telpost. Tussen 1988 en 1998 zijn in totaal 81.930 ex. waargenomen.

Dank

Allereerst een dankwoord, mede namens Vogelbescherming Nederland, gericht aan iedereen die zich heeft ingezet om van deze dag een echte feestdag te maken. Ondanks het matige weer was het een zeer geslaagde dag. En de tellers hebben met elkaar bewezen dat de telpost Corversbos zich mag scharen onder de beste posten van het binnenland. Aan Vogelbescherming hebben we meegedeeld dat wij bereid zijn in het jaar 2000 wederom mee te doen aan een trekvogelfeest als dit wordt georganiseerd. Dit bericht is met groot enthousiasme ontvangen. Gedurende vrijwel elke maand vindt trek plaats. Dit houdt de tellers scherp en is een goede reden om buiten te zijn. Daarom hopen wij de telrequentie op het Corversbos nog iets te kunnen opvoeren in 2000, zodat er genoeg gelegenheid is om lekker vogels te kijken en gelijktijdig 'het vak te leren'. Heeft u daar zin in, of heeft u trek om gewoon gezellig met ons mee te kijken volgend jaar? Laat u mij dit dan gerust even weten.

Fred van Klaveren, Marktstraat 2, 3621 AC Breukelen (of tijdens lezingen e.d.)

Tot reut!

Ook dit jaar trokken de medewerkers aan het huiszwaluwenonderzoek er weer op uit om hun telgemeente op het voortkomen van huiszwaluwkolonies te inspecteren. Op ruim 200 adressen vonden zij meer dan 1000 nesten.

Dick A. Jonkers

Huiszwaluwen weten zich ook in 1999 te handhaven

Ieder jaar weer vragen we ons met angst en vreeze af hoeveel huiszwaluwen er tot broeden zullen komen. Zijn er nog steeds voldoende plaatsen waar zij kunnen broeden, zal het niet te nat of te droog zijn en niet minder belangrijk, komen er genoeg terug? Ondanks de terugloop van het aantal broedplekken wisten zij gelukkig nog voldoende gelegenheid te vinden waar zij hun nest konden bouwen. Van groot belang zijn echter niet zozeer de plaatsen met een enkel nest, maar die met min of meer grote kolonies. Met het weer viel alles mee. Na half april brak een periode aan met veel zonneschijn en deze hield lang aan. De regenperiodes waren kort en hadden geen wezenlijke invloed, maar het insectenaanbod leek niet groot te zijn. Nestelen is een, maar vooral jongen groot brengen is van groot belang voor de toekomst.

De stand in 1999

Na verwerking van alle formulieren kwam het totale aantal broedparen op 1041. Dit is maar een fractie minder (vier procent) ten opzichte van 1998 toen 1083 broedparen zijn geteld. Wanneer deze getallen worden vergeleken met het jaar ervoor, toen 922 broedparen zijn vastgesteld lijkt alles koek en ei te zijn. Schijn bedriegt. De Flora- en Faunawet ten spijt ziet men

Huiszwaluw

toch kans de huiszwaluwen te weren en wat er tijdens het broedseizoen gebeurt valt niet te controleren.

De achteruitgang in sommige gemeenten valt voor een deel aan dit soort activiteiten toe te schrijven. Ook nu weer werd duidelijk dat men nesten had afgestoken, zowel in als na het broedseizoen. Bewust is soms in andere kleuren geschilderd. Voortdurend proberen de tellers bewoners er van te overtuigen hoe nuttig de huiszwaluwen zijn en dat de Vogelwerkgroep bereid is om bij overlast te assisteren door plankjes onder de nesten aan te brengen. Het is nu al zeker dat de grote kolonie aan een boerderij in de Eempolder, waar in voorgaande jaren al de nodige commotie over is geweest, na bewoning verdwenen

zal zijn (Jonkers 1999a). De nesten waren op voorhand al afgestoken, tot schilderen is het gelukkig nog niet gekomen. Het herhaalde aanbod om te assisteren bij overlast wordt aangehoord, maar er valt niet tot afspraken te komen.

In de Bijvanck, een wijk die in de jaren zeventig bij Blaricum is gebouwd, is een aantal nieuwe locaties ontdekt. Weliswaar ging het maar om zeven woonhuizen met acht nesten, maar toch! Deze eenlingen waren nooit opgemerkt in deze met veel groen begroeide wijk en waren daar al jaren aanwezig. De broedplaatsen zijn gemeld nadat in een dorpsblad dat huis aan huis wordt verspreid, een oproep was gedaan om door te geven als men huiszwaluwnesten wist te zitten (Jonkers 1999b). Alle nesten bevonden zich aan de achterzijde van de huizen onder balkons. De bewoners hadden er geen problemen mee dat de zwaluwen hun huis hadden uitverkoren. Door een oproep in alle huis aan huisbladen, kranten en andere periodieken in het onderzoekgebied te plaatsen kunnen wellicht nog meer nesten worden opgespoord.

Aantallen

Net als bij de burgerlijke stand biedt het onderzoek de mogelijkheid om aantallen met elkaar te vergelijken, waarbij de huis-

zwaluwen als inwoners kunnen worden beschouwd. In tabel 1 staat het aantal broedparen in 1998 en 1999 vermeld.

Tabel 1 Aantal broedparen van de huiszwaluwen per woonplaats in 1999

Plaats	1998	1999
Muiden/Muiderberg	292	273
Weesp	86	113
Nigtevecht	14	16
Nederhorst den Berg	32	26
Vreeland	17	20
Loenen	15	20
Nieuwersluis	15	15
Ankeveen	25	34
's-Graveland	30	24
Kortenhoef	46	66
Loosdrecht	61	69
Hilversum	4	3
Hollandsche Rading	0	1
Naarden	112	118
Huizen	68	74
Blaricum	13	14
Eemnes	142	132
Eembrugge	10	17
Eemdijk	59	55

Gezamenlijk komt het totaal van alle woonplaatsen met 1041 dan wel iets lager uit dan in 1998, maar in feite is er wel degelijk sprake van een behoorlijke achteruitgang. Zonder de nieuwe gevonden paren in Blaricum zouden er daar maar vijf hebben gebroed. In Nederhorst den Berg en Hilversum nam het aantal iets toe door nieuwe vestigingen. Muiderberg/Muiden zorgden voor een wat grotere toename en dit gebeurde ook door uitbreiding van kolonies in Eemnes en Eemdijk.

De situatie blijft zorgelijk door de kans op verdwijning van een grote kolonie in de Eempolders. In Eemdijk hebben bewoners ook aangegeven dat zij overlast ondervinden. Hier wordt naar een oplossing gezocht.

Kunstnesten

Op drie plaatsen waren kunstnesten bewoond. In Eemdijk was er dat een van de twee, in Kortenhoef een van de twee en

acht van de dertien en in Ankeveen drie van de vijf. Kunstnesten kunnen dus wel degelijk soelaas bieden. Een aantal actieve leden zou samen met de tellers eigenlijk eens een actie met kunstnesten in de streek moeten gaan beginnen. In 1993 is deze mogelijkheid al in de publicatie Vogels zien en beschermen (Harder 1993) aangegeven, maar er zijn nog geen leden geweest die daadwerkelijk de handen uit de mouwen hebben gestoken. Hoe belangrijk de impuls kan zijn van een dergelijke actie, laten de gegevens uit Noordoost Twente zien. Daar is in samenwerking met de provincie en agrarische organisaties een aantal jaren geleden een actie met kunstnesten gestart. In 1998 waren er van de 480 opgehangen nesten 227 (47 procent) bewoond (Drop 1999). Een vergelijkbaar succes wordt uit de omgeving van Franeker gemeld. Daar waren in 1998 65 van de honderd gemonteerde kunstnesten bezet (Boudewijn 1999).

Grootte

Het aantal vestigingen met één nest kwam dit jaar op 101 tegen 97 in 1998. Van de locaties met 2-10 nesten waren er nu 114 en hiermee wordt de dalende lijn voortgezet. In de categorie 11-25 nesten op één locatie zijn er tien aangetroffen. De grootste vestigingen waren die aan de fabriek van Quest International in Naarden bij de Naardermeent met 21 nesten en die aan een woonboerderij aan de Kreugerslaan in Weesp, eveneens met 21 nesten.

Slechts twee kolonies vielen in de categorie 26-50 paren tegen vier in 1998 en het jaar ervoor. Die kolonies bevonden zich ook aan de westzijde van het onderzoeksgebied, namelijk aan

de Meerkade bij Naarden met 34 nesten en aan de Noordpolderweg in de Noordpolder beoosten Muiden met 38 nesten. Het record van 68 nesten in 1998 aan een boerderij langs de Maatweg in de Eempolders bij Eemnes is dit jaar niet geëvenaard. Dit jaar hingen er daar 63. Ook aan de boerderij langs de Noordpolderweg was het aantal nesten wat kleiner met 58, maar dit verschil is evenals bij de eerder genoemde boerderij te verwaarlozen.

Medewerkers

Het is altijd een heel karwei om soms twee keer per seizoen het hele telgebied op de aanwezigheid van huiszwaluwen te doorzoeken. Dank zij de medewerking van onderstaande personen kon er weer een jaar aan de al tientallen jaren lopende telreeks worden toegevoegd.

Dit zijn: Y. Bosman, A. van Dalen, A. Driessen, N. Dwars, L.J. Dwars-van Achterbergh, W. Fokker, J.Gouw, D.A. Jonkers, W.L. Langendorff, J. Meyer, A.J. van Klaveren, N. Klippel, J. Nijhof, R. van Poelgeest, J.M. van der Pol, M. van der Pol, K. Pranger, J.Ram, R. Reddingius-Schreuder, S. Staps, J. Terlouw, en A. Vermeule

Literatuur

Boudewijn 1999. Huiszwaluwproject. Jaarverslag 1998 Vogelwacht Franeker en Omstreken: 26.

Drop, J. 1999. Nestkaarten Huiszwaluwen. Broednieuws 9: 4-6.

Harder, J. 1993. (samenstelling en eindredactie) Vogels zien en beschermen. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 79. 2e druk; 24-26.

Jonkers, D.A. 1999a. Huiszwaluwenkolonies in 1998. De Korhaan 3(1): 16-17.

Jonkers, D.A. 1999b. Huiszwaluwen gezocht. Hei en Wei 22 (222): 1.

Van 17 tot 28 september zijn 25 leden van de Vogelwerkgroep naar Turkije geweest, om de najaarstrek over de Bosporus waar te nemen. Het werd een avontuur met spectaculaire vogelbelevissen.

Engbert van Oort

Vogels kijken aan de Bosporus

Evenals Falsterbo (Zweden) en Gibraltar (Spanje) is de Bosporus bij uitstek geschikt om in Europa de vogeltrek te observeren. Aangezien niemand van de deelnemers in deze periode Istanbul al eens heeft bezocht, wordt het avontuur des te groter. Via verslagen van andere vogelaars van voorgaande jaren, krijgen we een beeld van wat we ons daar kunnen voorstellen.

Evenals bij overige vogeltreklocaties wordt de trek van grotere vogels bepaald door de klimatologische omstandigheden; aangezien we de gehele periode prachtig weer (25 tot 30 graden) gehad hebben, bijna onbewolkt, is de trek zeer egaal verlopen. Echte uitschieters kunnen we dan ook niet rapporteren, maar dagen van meer dan duizend tot vijftienhonderd vogels zijn wel voorgekomen. De meest interessante plaats om te spotten is de Buyuk Gamlicahoevel. Met 282 meter steekt hij boven de stad uit. Je hebt hier een goed overzicht over zowel de stad als het achterliggende vasteland van Zuid-oost Europa. In het najaar komen de vogels dan uit het noorden over de Bosporus richting Afrika. Vanwege de lengte van de Bosporus (30 kilometer), is het niet mogelijk om alle vogels waar te nemen, maar de grote vogels zijn over het algemeen goed waar te nemen. Merendeels hebben we dan ook op de hoevel vertoefd. Neemt niet weg dat we op dinsdag ook vanuit

het zwembad nog zo'n 225 sperwers hebben zien overkomen.

Tijdens ons verblijf hebben we twee excursies gemaakt: met een boot varende over de Bosporus, en met een bus naar twee locaties in de omgeving van Istanbul. De boottocht heeft leuke waarnemingen opgeleverd. We hebben tot nu toe in geen enkel verslag gelezen dat er *ijsvogels* voorkomen, maar wij hebben er die dag vijf gezien, evenals 62 *kleine zilvereigers*, 41 *blauwe reigers*, één *purperreiger* en 25 *grote sterns*. Met de bus zijn we naar het Woud van Belgrado geweest; ook hier zagen we negen *ijsvogels*. Toen we uit de bus stapten werden we gelijk verrast

door een luid krijgende *Syrische bonte specht*. Verder veel bosvogels waaronder: 5 *Turkse boomklevers*, 5 *appelvinken*, 1 *draaihals*, 1 *grijskopspecht*, 2 *grote bonte spechten*, 1 *middelste bonte specht*, 1 *grijze specht* en 2 *kleine bonte spechten*.

LAGUNE

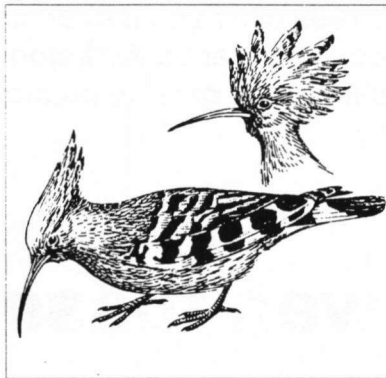
Hierna op weg naar een lagune aan de Zee van Marmara; onderweg hebben we even gestopt bij het Ataturk Arboretum. Wat we hier te zien kregen zal niemand ooit vergeten, in een half uurtje kwamen vanuit het bos: 21 *zwarte ooievaars*, 4 *sperwers*, 2 *roodpootvalken*, 190 *schreeuwarenden*, 11 *steppenbuizerds*, 5 *dwergarenden*, 3 *boomvalken* en tot slot 1 *aas-*

SOORTNAAM	18-9	19-9	20-9	21-9	22-9	23-9	24-9	25-9	26-9
Wespendief	4	9	1	2	2				
Zwarte wouw				1			1		1
Rode wouw			1						
Aagier		3			1	3	1	1	
Vale gier						1	1		
Slangenarend				15	69	28	11	9	8
Sperwer	17	72	5	283	10	96	17	7	4
Balkansperwer	1	3		4		3		4	2
Buizerd	25	4	6	2		3			
Steppenbuizerd		26		9	11	49	152	139	4
Arendbuizerd		3							
Schreeuwarend	236	750	31	554	190	1204	1079	641	414
Bastaardarend		2							1
Keizerarend							3		
Steenarend	1	1							
Dwergarend	3	5		2	7	5	2		1
Visarend		1				1			
Torenvalk				4	2				
Roodpootvalk				1	4	6		1	
Boomvalk	9	9	16	4	8	8	4	5	3
Sakervalk		1							
Zwarte ooievaar	75	91		58	21	163	151	210	277
Witte ooievaar		22		4		2	5	1	8
Ijsvogel			5		9				
Vale pijlstormvogel	20	120				30	25	8	

gier. Dat is wat je noemt vogelen!

Bij de lagune werden we begroet door 2 *hoppen*, gevolgd door 6 *grote zilverreigers*, 16 *blauwe reigers*, 28 *dodaarsjes*, 4 *lachsterns*, 5 *reuze sterns*, 1 *morinelplevier*, 33 *bontbekplevieren*, 1 *zilverplevier*, 1 *audouinsmeeuw*, 2 *dwergmeeuwen*, 1 *zwartkopmeeuw*, 3 *Griekse spotvogels*, 2 *grauwe klauwieren*, 51 *grauwe gorzen* en vele andere soorten.

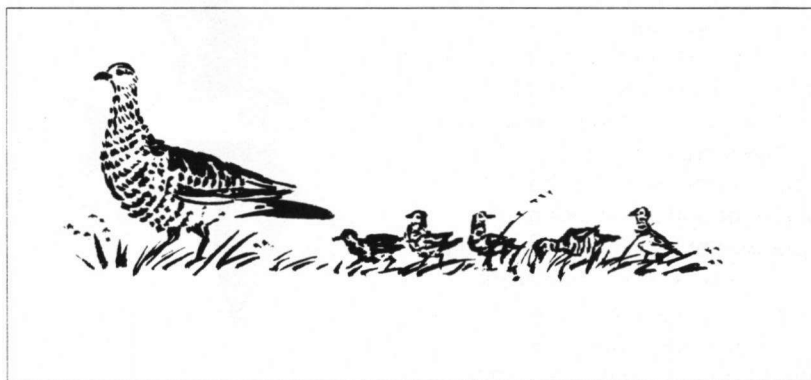
Hop

Terugkijkend op een weekje vogelen aan de Bosporus mogen we gerust stellen dat er in deze periode van alles aan vogels overkomt en als je de moeite neemt om met een boot of bus de omgeving nader te bekijken, valt er nog meer waar te nemen. We zijn ons ook bewust dat we maar een deel van de vogeltrek hebben gezien. Tijdens ons verblijf hebben we 120 soorten vastgesteld, waaronder maar liefst 21 roofvogelsoorten.

Vogel van het jaar in 2000: fazant

De drie wijzen kwamen uit het oosten, en dat is ook met de fazant het geval, al kwam hij uit het verre oosten en niet vrijwillig naar onze contreien. Deze exoot is door de Romeinen geïntroduceerd. Het is een geliefde jachtvogel, die tot de laatste wijziging van de Jachtwet op grote schaal werd gefokt en uitgezet. Dit is nu niet meer toegestaan en de fazant zal nu in het wild moeten proberen zoveel nakomelingen te produceren dat de stand op peil blijft.

Of dat lukt op de plaatsen waar fazanten voorkomen maar zich door continue aanvulling konden handhaven is nog maar de vraag. Uit pure nieuwsgierigheid

willen we meer weten over het reilen en zeilen van deze kleurige, opvallende en eenvoudige te herkennen vogel. Waarnemingen kunnen worden gestuurd naar het inzendadres voor waarnemingskaartjes

(Peter Vos) of naar mij. Zoals gebruikelijk bij de vogel van het jaar zullen in de komende nummers informatieve artikelen verschijnen.

DICK A. JONKERS

Oproep voor weekend bij het Bargerveen

In 1999 ben ik een lang weekend in Het Bargerveen (Drente) geweest. Als vogelaar vond ik dat een groot succes. In het gebied broeden onder andere meer dan honderd paar grauwe klauwieren, ruim twintig paar geoorde futen, vele boomvalken, porseleinhoentjes, blauwborstjes, komen er adders voor en zie je er in mei vele tienduizenden libellen.

Mijn plan is om in het weekend van 19, 20 en 21 mei 2000 bij het Bargerveen te kamperen. Er kan geslapen worden in een eigen tent of caravan op een kleine, zeer eenvoudige, camping bij een boerderij op 5 km. vanaf het Bargerveen. Iedereen zorgt voor zijn eigen eten, tent en vervoer. Voor de organisatie wordt een kleine financiële bij-

drage gevraagd. Wie hiervoor belangstelling heeft kan contact met mij opnemen.

Jelle Harder
Betje Wolfflaan 41
1403 GP Bussum
035-6937858.

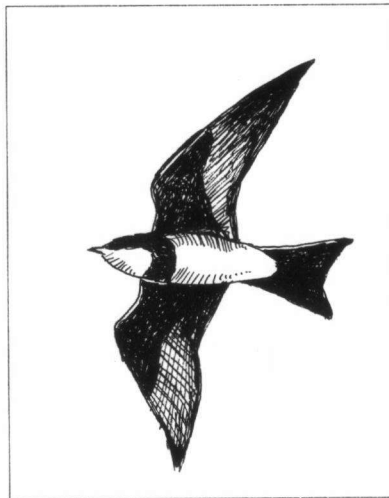
De oeverzwaluwen stonden in 1999 weer volop in de aandacht. Niet alleen bij de medewerkers aan het onderzoek naar het aantal kolonies en de broedparen die zij herbergden in ons gebied, maar ook bij pers en publiek.

Dick A. Jonkers

Oeverzwaluwen tussen Vecht en Eem in 1999 weer geteld

Het totale aantal broedparen was aanzienlijk lager dan in 1998. Toen werden 444 broedparen vastgesteld tegen 261 in dit inventarisatiejaar. De voornaamste oorzaak van deze daling was dat er twee plekken nu onbewoond bleven en het aantal broedparen in wel bewoonde kolonies lager was (tabel 1). De zandhopen achter het expeditiebedrijf in de Bloemendalerpolder bij Weesp waren dit jaar niet bewoond. Zij waren nog niet verwijderd zoals in 1998 werd gevreesd, maar hadden geen steile wandjes meer. Het kostte enige moeite om het aantal bezette hollen in het zandwandje tussen de A1 en de A6 te tellen. De kolonie zit daar op een zeer ongunstige plaats, omringd door de snelwegen met voortdurend langsrazend verkeer. Er bleken nu 13 paren te huizen tegen 30 in het voorgaande jaar.

De inmiddels door Landschapsbeheer Noord-Holland ten westen van de Hollandse Brug bij Muiderberg gerealiseerde zandwand was nog niet bewoond. Even ten zuidwesten daarvan, hemelsbreed op enkele honderden meters afstand, nestelden net als in andere jaren de oeverzwaluwen weer in hun tussen het grove vuil uitgegraven hollen. Door de voortdurende werkzaamheden is het voortbestaan van de kolonie op die plaats onzeker. De beheerder,

Oeverzwaluw

die de oeverzwaluwen een goed hart toedraagt, heeft plannen om elders op het terrein voorzieningen te treffen waardoor de nestgelegenheid wordt veiliggesteld.

Staatsbosbeheer legde een wandje op de Naardermeent aan door in het reliëfrijke deel een wandje van circa een meter hoog af te graven. De kansrijke plaats zo dicht bij het water raakte onmiddellijk bezet, maar er werden geen jongen groot gebracht (zie predatie). De kunstwand van Rijkswaterstaat aan de Oostdijk bevatte iets meer nesten dan in 1998, ondanks het feit dat de hollen niet waren schoongemaakt en opnieuw met zand waren opgevuld. Kennelijk waren de voorheen bezette hollen in de loop van de winter parasieten vrij ge-

raakt. De ervaring heeft namelijk inmiddels geleerd dat kunstwanden na verloop van tijd soms niet bezet zijn omdat er nog steeds parasieten in voorkomen.

Het wandje dat door scholieren en vogelwerkgroepleden in het grondlichaam van de natuurbrug in de Zanderij tussen Hilversum en Bussum was aangelegd, was nog niet bewoond. Wel was te zien dat een zwaluw een graafpoging had ondernomen, maar al direct daarna gestopt was. In het zuidelijk deel van het Gooi, in de Egelshoek bij het Tienhovens Kanaal vestigden zich enkele tientallen paren in opgeworpen grondhopen die ontstonden na het uitgraven van een nieuwe brede sloot en twee petgaten door Natuurmonumenten.

Bij werkzaamheden aan de 's-Gravelandse Vaart bij Loosdrecht bezetten vier paren opgeworpen grondhopen, waarvan er begin juni nog twee aanwezig waren. In verband met de problemen die daar door het verwijderen van de grond ontstonden, schonk de pers uitgebreid aandacht aan deze kolonie. De grond is na het broedseizoen verwijderd (Alten, 1999).

In het Vierde Kwadrant bij Huizen hielden zich weer broedparen op; na het voltooiën van de bouwwerkzaamheden is het

gebeurd met de kolonievorming. Op drie plaatsen zagen de oeverzwaluwen kans hun holen uit te graven. Enkele paren deden dit op een wel heel ongunstige plaats, een leidingsleuf van nog geen meter hoog. Andere paren nestelden in een wandje bij een bouwplaats, waar prompt door onoplettendheid van een shovelmachinist bij de aanleg van een bruggetje nesten verloren gingen. Verder waren er paren die niet zo kwetsbaar waren, door in al jaren aanwezige grondhopen die afgekalfd waren, nesten te bouwen. Zoals gebruikelijk was de wand in de groeve Oostermeent bij Blaricum weer bezet. Het aantal paren was wat lager dan vorig jaar, terwijl toch extra stukken waren afgestoken om meer paren mogelijkheden te bieden. Het gronddepot bij Eemnes bleek verdwenen te zijn, maar iets verderop lagen wel weer grondhopen. Deze waren niet voor bewoning geschikt en verdwenen al voor het broedseizoen.

Hoe voorzichtig moet worden omgegaan met mededelingen via via bleek uit de gang van zaken rond het Raboes bij Eemnes. De inventarisator van voorgaande jaren moest afhaken, maar gaf aan dat een in de buurt wonende agrariër de nesten had geteld. Er zouden er 120 zitten, een toename van 25 procent. Er moest maar even contact worden gezocht. Toen dit na herhaalde pogingen nog steeds niet gelukt was, werd besloten om zelf de kolonie te gaan bekijken. Groot was de verrassing toen bij het bezoek geen enkel nesthol bewoond was! Er waren ook geen tekenen dat er activiteiten waren geweest. Wel zaten bij een groot aantal holen vogelvlooiën bij de nestingen, die gedeeltelijk overgroeid waren door grassen.

Omgeving

Hoewel niet tot het onderzoekgebied van de Vogelwerkgroep behorend, wordt ook aandacht geschonken aan kolonies in de omgeving. Dit gebeurt om de onderlinge relaties tussen deze kolonies en die in het gebied tussen Vecht en Eem te kunnen vaststellen. De kolonie op het industrieterrein aan de oostkant van Bunschoten bevatte eind juli 556 nesten en is hiermee de grootste in de regio geweest. Van de kolonie aan de Tureluurweg/A27 waren in juli nog 16 bewoonde nestholen aanwezig. De rest was door onoplettendheid bij werkzaamheden onder het zand verdwenen. De kunstwand bij de Ooievaarsplassen in Zuidelijk-Flevoland was door 147 paren bezet.

Predatie

Grote aantallen vogels bij elkaar trekken predatoren aan. Bij de stortplaats hing rond de kolonie geregeld een torenvalk rond die zich tussen de voor de nestgaten vliegende oeverzwaluwen stortte en op sperwerwijze kans zag exemplaren te grijpen. De nieuwe kleine kolonie op de Naardermeent was geen lang leven beschoren. De geringe hoogte verleide een vos ertoe de nesten uit te graven. Bij de Oostdijk ondernam een paar torenvalken dat in de omgeving in een nestkast huisde geregeld vangpogingen. Dit gebeurde ook door een sperwervrouwetje dat uit de muur kwam eten. Plukresten lagen aan de voet van de wand.

De kleine kolonie in het gronddepot in het Vierde Kwadrant bij Huizen was bezocht door een wezel. Nesten waren uit de holen getrokken, eieren en restjes van jongen lagen verspreid. Predatie door wezels wordt wel vaker in oeverzwaluwkolonies vastgesteld. De kunstwand bij de Ouderkerker-

plas (Bullewijkerplas) bij Ouderkerk langs de A9 werd in het verleden ook door wezels bezocht. Door afscherming aan te brengen heeft men dit daarna weten te voorkomen. Predatie door eksters en kauwtjes bij de nestholen in de groeve Oostermeent is dit jaar niet geconstateerd.

Bescherming

De werkzaamheden bij de kolonie in de Egelshoek zijn door de aannemer aanvankelijk op een lager pitje en later dicht bij de kolonie stilgezet. De grondhopen zullen volgend jaar verwijderd zijn, maar er leven bij Natuurmonumenten plannen om bij de grondhopen die permanent ten zuiden van het Tienhovensch Kanaal zullen blijven liggen een broedplek te creëren. Om de berg aarde met daarin de broedende oeverzwaluwen aan de 's-Gravelandse Vaart voorlopig veilig te stellen heeft ons lid Kees Alten heel wat werk moeten verzetten (zie De Korhaan 33(4): 89-91). Zolang er in het Vierde Kwadrant gebouwd wordt huizen er elk jaar weer oeverzwaluwen. Iedere keer weer zien deze kleine opportunisten kans ergens hun holen te graven. Door dit gedrag, op plaatsen waar eigenlijk gebouwd moet worden, brengen zij aannemers in de problemen. Gelukkig waren die bereid om maatregelen te nemen en zo konden broedparen in de leidingsleuf behouden worden door schotten op enige afstand te plaatsen, waardoor het werk door kon gaan. Op de andere plek is de bouw, na overleg met de betrokken wethouder van de gemeente Huizen, stilgelegd. Met haar is toen gelijk de afspraak gemaakt dat er een voorstel zou komen voor de aanleg van een permanente oeverzwaluwwand in Huizen.

Tabel 1 Bewoonde oeverzwaluwkolonies tussen Vecht en Eem in 1999

Naam kolonie	Gemeente	Aantal nesten	Vestigingsplaats
A1/A6	Muiderberg	13	zandwand
Naarderbos	Naarden	36	stortplaats
Oostdijk	Naarden	79	kunstwand
Egelshoek	Hilversum	45	gronddepot
's-Gravelandse Vaart	Loosdrecht	4	gronddepot
Naardermeent	Naarden	7	zandwand
Vierde Kwadrant	Huizen	34	gronddepot, leidingsleuf, oeverrand
Oostermeent	Blaricum	43	voormalige zandgroeve
Totaal		261	

Eind juli ging een voorstel met locaties, vormen van wanden en kosten naar de gemeente. Het wordt nu afwachten, maar deze winter wordt er wel bij de gemeente aan de bel getrokken. Dat zal ook bij de gemeente Eemnes gaan gebeuren, want daar was in 1998 toegezegd dat er mogelijkheden voor een kolonie zouden worden gerealiseerd. Ook Bunschoten heeft toezeggingen gedaan, maar deze nog niet in praktijk gebracht.

Ringonderzoek

Zowel op de stortplaats Muiderberg als bij de kunstwand langs de A1 zijn weer vangpogingen ondernomen. In Muiderberg gebeurde dat één keer en kwamen veertien oeverzwaluwen in de netten terecht. Hiertussen bevonden zich twee exemplaren die in 1997 als volwassen exemplaren in deze kolonie waren geringd. In de kolonie langs de A1 lukte het om

176 oeverzwaluwen te vangen; 24 hiervan waren al eerder van een ring voorzien. Zes daarvan waren al in 1997 en tien in 1998 op dezelfde plek als volwassen vogel geringd. Hieruit blijkt de trouw aan de kolonie. Toch hielden zich ook vogels die eerder in andere kolonies hadden gebroed in deze kolonie op. Twee oeverzwaluwen waren in het broedseizoen 1998 als volwassen vogels in de kolonie bij de A27 / Tureluurweg geringd, een in 1998 in de kolonie van de groeve Oostermeent bij Blaricum, een in 1998 in Almere en een helemaal bij de Ooievaarsplassen. Hemelsbreed bedragen die afstanden respectievelijk 13, 7 en 23 kilometer van de kolonies waar zij nu zijn aangetroffen. Er is dus een relatie tussen kolonies die op niet al te grote afstand van elkaar liggen.

Dankwoord

De volgende personen leverden een bijdrage aan het onderzoek naar de bewoning van de kolonies: Kees Alten, Ricardo van Dijk, Anco Driessen, Jelle Harder, Dick Jonkers, Jan Kuijer, Frans Leurs, Bob van Poelgeest, Hans van Ruiten, Anja Schuitema, Adri Vermeule en Peter Vos.

Geraadpleegde literatuur
Alten, K. 1999. Geslaagde reddingspoging voor oeverzwaluwen in Loosdrecht. De Korhaan 33(4): 89-91.

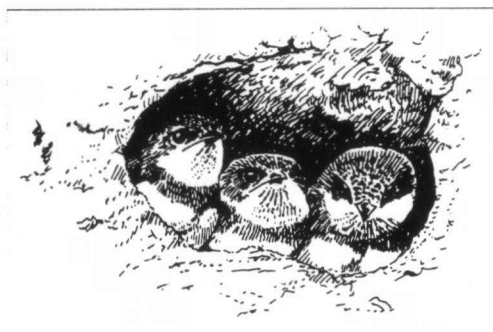
Kom kennismaken met de Vogelwerkgroep

Voor de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken is ieder lid belangrijk. Zoals iedere vereniging zijn ook wij voor onze toekomst afhankelijk van de aanwezigheid van nieuwe leden. We hebben al onze leden hard nodig. Niet alleen de leden die ons steunen met een jaarlijkse contributie, maar vooral leden die een actievere rol willen spelen. Daarvoor zijn tal van mogelijkheden. Binnen de vereniging houdt zich namelijk een aantal groepen bezig met allerlei facetten van vogel- en natuurbescherming. Dit zijn de zogenaamde subgroepen.

Speciaal voor de nieuwe leden organiseren we een kennismakingsavond op 15 februari 2000, vanaf 19.30 uur, in paviljoen 't Gein op Eemeroord aan de Zandheuvelweg te Baarn. Alle subgroepen en vele werkgroepen zullen acte de présence geven, zodat u van heel dichtbij kunt zien wat ze doen, en hoe. We hopen natuurlijk dat u enthousiast raakt en actief mee gaat doen. Maar ook als u alleen komt kijken of vragen hebt, bent u van harte welkom. Schrijf de datum vast in uw agenda. Mocht u onverhoopt verhinderd zijn, maar wel belangstelling hebben om aan een subgroep of werkgroep mee te doen, laat dat dan even aan een van de bestuursleden weten. De coördinator van de desbetreffende subgroep neemt dan contact met u op.

We hopen dat u op de kennismakingsavond een goed idee krijgt van wat de Vogelwerkgroep allemaal doet. Tot ziens op dinsdag 15 februari 2000.

MARC VAN HOUTEN

Oeverzwaluwen

Programma

Zondag 9 januari 2000: Ochtend-wandelexcursie Bergse Pad/Dammerkade te Ankeveen o.l.v. Guus Proost en Jeanette de Dreu. Stevige schoenen of laarzen zijn nodig. Vertrek om 8.30 uur vanaf het parkeerterrein van de R.K. kerk te Ankeveen.

Zaterdag 22 januari: Ochtend-wandelexcursie 's-Gravelandse Landgoederen Gooilust, Schoonoord en Hilverbeek o.l.v. Fred van Klaveren en Yolande Bosman. Vertrek om 9.00 uur vanaf landgoed Gooilust aan het Zuidereinde in 's-Graveland.

Donderdag 27 januari: Lezing door de heer J.J. de Leeuw over Duikeenden in het IJsselmeer. Joep de Leeuw is bioloog en werkzaam bij het RIVO in IJmuiden. Het onderzoek van de duikeenden vond plaats in het kader van het directoraat IJsselmeerpolders in Lelystad. 'sWinters kan het IJsselmeer plaats bieden aan grote aantallen duikeenden. De overwinningstrategie werd onderzocht. Hoeveel duikeenden kunnen genoeg voedsel vinden in het IJsselmeer? Er is over dit onderzoek gepubliceerd in "Limosa" en in "Ardea". De lezing vindt plaats in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zondag 6 februari: Auto-dagexcursie naar de Oostvaardersplassen o.l.v. Ricardo van Dijk en Wim le Clerq. Vertrek om 8.00 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum.

Dinsdag 15 februari: Kenningsmakingsavond voor nieuwe leden, maar "oudere" leden zijn ook welkom. Het gaat echter vooral om de nieuwe leden van de laatste vijf jaar, die deze avond de gelegenheid krijgen om nader kennis te maken met de verschillende activiteiten van de VWG, zoals bijvoorbeeld de tellingen, het nestkastenproject, de tuinvogeltellingen, excursies, etc. Zie ook elders in deze Korhaan.

Zaterdag 19 februari: Bijeenkomst van de Landelijke Roofvogel Werkgroep in de Stadsschouwburg in Meppel. Deelnemers wordt verzocht zich vooraf aan te melden bij de Landelijke Roofvogel Werkgroep.

Zondag 20 februari: Met het oog op de bovengenoemde bijeenkomst van de Landelijke Roofvogel Werkgroep is de oorspronkelijk op zaterdag 19/2 geplande excursie verschoven naar zondag 20/2. Dus nu: ochtend-wandelexcursie Landgoed Oud Naarden en omgeving o.l.v. Rob van Maanen en Anco Driessen. Vertrek om 8.00 uur vanaf de parkeerplaats van recreatiepark Oud-Valkeveen.

Donderdag 24 februari: Lezing door de heer B.J. Koks over de grauwe kiekendief. Ben Koks is medewerker van SOVON en betrokken bij tellingen en inventarisaties. Vogels van het open cultuurlandschap profiteren van het braak laten liggen van akkers in oost Groningen. De grauwe kiekendief heeft veel voordeel gehad van die nieuwe situatie. Essentieel is de landbouwers te motiveren tot medewerking bij de nestbescherming. De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zondag 5 maart: Ochtend-wandelexcursie naar Einde Gooi o.l.v. Rietje Veltkamp en Jan Terlouw. Vertrek om 7.00 uur vanaf de parkeerplaats tegenover vliegveld Hilversum.

Zaterdag 18 maart: Ochtend-fietsexcursie Eempolders o.l.v. Roel Zijlstra en Piet Spoorenberg. Vertrek om 7.30 uur vanaf het nieuwe gemeentehuis aan de Laarderweg in Eemnes.

Donderdag 23 maart: Huishoudelijke vergadering, aansluitend een dialezing door de heer E.H. Stigt Thans over "Vogels van zuidelijk Afrika". Erik-Hans is lid van onze Vogelwerkgroep en een enthousiast amateur vogelfotograaf. Hij heeft eerder verslag gedaan van zijn vogelreizen door oost- en zuidelijk Afrika. Zijn recente reizen waren naar Malawi, Zambia en Namibië. De vogelrijkdom van Afrika is onuitputtelijk. De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk. Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zondag 2 april: Ochtend- wandelexcursie naar Bikbergen en IJzerenveld o.l.v. Frank v.d. Weijer, Bertus v.d. Brink, Jeanette de Dreu en Dick Jonkers. Vertrek om 6.30 uur vanaf de parkeerplaats van restaurant "De Goede Gooier" aan de Crailoseweg tegenover de Trappenberg.

Zondag 16 april: Vroege Vogelwandeling met de Boswachter rondom kasteel Groeneveld. Dit betreft een openbare excursie. Vertrek vanaf kasteel Groeneveld in Baarn om 5.30 uur.

Donderdag 27 april: Lezing door de heer O. Doorn over roeken in een kolonie. Oscar Doorn is beeldend kunstenaar en amateur vogelaar. Hij heeft vroeger veel ringonderzoek gedaan. Momenteel bereidt hij een roekenexpositie/presentatie voor in het Groninger Natuur Museum. Vanuit een schuilhut 8 meter hoog heeft hij langdurig observaties gedaan naar het gedrag van een roekenkolonie in de uiterwaarden van de IJssel. De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan) te Hilversum. Aanvang 20.00 uur..

Vrijdag, Zaterdag, Zondag 12-13-14 mei: Zelfverzorgings-kampeerweekend Zuid Limburg. We kamperen op de camping Oosterberg in Epen. De excursies starten op vrijdagochtend 12 mei om 10.00 uur en eindigen zondag 14 mei in de loop van de middag. Aanmelding is mogelijk tot uiterlijk 1 april en dient schriftelijk te geschieden bij Joke van Velsen. De kosten bedragen f 50,- per deelnemer en dienen uiterlijk 10 april bijgeschreven te zijn op rekening van de VWG (penningmeester VWG Het Gooi, postgiro 2529179, onder vermelding van "Epen 2000") of contant afgerekend bij Joke van Velsen. U krijgt dan ongeveer 2 weken voor aanvang een convocatie toegestuurd. Latere aanmeldingen zullen niet meer in behandeling genomen worden.

Vrijdag, zaterdag, zondag 22-23-24 september: Najaarsweekend Ameland. Schriftelijk aanmelden voor 1 juli bij Joke van Velsen. In tegenstelling tot hetgeen altijd gebruikelijk was kunt u nu reeds in de loop van vrijdagochtend naar het eiland gaan.

Excursies binnen ons werkgebied vertrekken altijd vanaf de plaats waar de excursie wordt gehouden. Bij excursies buiten ons werkgebied wordt steeds vertrokken vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijden. Mocht u willen deelnemen aan een bepaalde excursie binnen ons werkgebied, maar ondervindt u problemen met het bereiken van de plaats van samenkomst omdat u b.v. niet over eigen vervoer beschikt, schrijf dan een briefje aan Joke van Velsen (adres achter in de Korhaan), Geprobeerd zal dan worden een passende oplossing voor u te vinden,

Deelnemers aan de excursies wordt dringend verzocht om bij alle excursies voor de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

Bij afmelding tot een week van tevoren bij weekends en excursies waarvoor betaald moet worden, worden administratiekosten in rekening gebracht. Als u later afmeldt wordt maximaal 50% terugbetaald.

Voor de goede orde wijzen wij erop dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenootleden van de VWG. U wordt dringend verzocht naar deze excursies geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

Mutaties Ledenbestand

Adreswijzigingen

IVN T GOOI	SIMON STEVINWEG 86	1222 ST	HILVERSUM	035	6230967
M KOLMUS	GERRIT V.D. VEENSTRAAT 21	3762 XH	SOEST	035	5422577
MW A MULDER	JACOB VAN CAMPENLN 133	1222 KD	HILVERSUM	035	6400428
W NUGTEREN	BOVENMAATWEG 294	1274 RX	HUIZEN	035	5235267
MW T UYLENBURG	MAJOOR VAN SWIETENLN 9	8382 CE	FREDERIKSOORD	0521	383669
H UYLENBURG	MAJOOR VAN SWIETENLN 9	8382 CE	FREDERIKSOORD	0521	383669

Bedankt

MW Y VAN BELLEN	K DOORMANLAAN 278	1215 NV	HILVERSUM	035	6216364
C BOS	MEERWEG 9	1405 BA	BUSSUM	035	6911289
MW M BOS	MEERWEG 9	1405 BA	BUSSUM	035	6911289
A C T HART	A REYNVAANLAAN 3	7334 DN	APELDOORN	055	5422357
H L HARTEMINK	H DE KEYSERLAAN 20	1222 NE	HILVERSUM	035	6853998
MW C W HARTEMINK-DRIENHUIZEN	H DE KEYSERLAAN 20	1222 NE	HILVERSUM	035	6853998

MW A E HEITMAN-STRACHELHAUSEN	HOGHE NAARDERWEG 54	1217 AG	HILVERSUM	035	6244408
MW M J HOEFFNAGEL-TAP	BREMPARK 58	2724 HW	ZOETERMEER	079	3416824
MW C M KETELAAR	KNUPPELWEG 44	3823 GJ	AMERSFOORT	035	6937556
A K KLIJNMAN	KOEKOEKLAAN 31	1403 EB	BUSSUM	035	6918433
M J KLOMPS	KRACHTIGHUIZERWEG 46	3881 PD	PUTTEN	0341	492338
MW I G KOEDIJK-BRINKMAN	HAVIXHORST 169	2402 MP	ALPHEN AAN DEN RIJN		
MW M A KOOPMAN	BREMENSTRAAT 189	8017 KD	ZWOLLE	038	4606720
MW LANGENDORFF	ENGELSJAN 9	1251 TJ	LAREN NH	035	5311187
C MASTE	EREPRIJS 106	1273 XN	HUIZEN	035	5256118
MW G MERCKX	LUNETTENPAD 3	1383 ET	WEESP	0294	419669
MW C RAM-KUIPER	J STEWARTSTRAAT 150	1325 JJ	ALMERE	036	5353506
H SCHIMMEL	HOEFBLAD 4	1273 AD	HUIZEN	035	5258448
MW E L SIEGERIST	KOOPWEG 9	1402 PA	BUSSUM	035	6937062
F J SIEMENSMA	ZUIDSINGEL 62	1241 HD	KORTENHOEF	035	6561358
STICHTING MONDIAAL ALTERNATIEF	POSTBUS 1187	5602 BD	EINDHOVEN	040	2421098
MW J WINKEL	BOLLELAAN 10	1411 JW	NAARDEN	035	6945257
Uitgeschreven vanwege verhuizing naar onbekend adres					
MW J WIERRINGA	EIERLANDEN 65	1274 CN	HUIZEN	035	5266047

Ontvangen Literatuur

Samenstelling: Linda Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.

Argus, Kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 24 no 2, augustus 1999.

Boomblad, IBN-DLO, jrg 11 no 4, september 1999: Zorg om moerasvogels.
Idem, jrg 11 no 5, oktober 1999: Ecologische atlas van de Nederlandse wadvogels.

De Dompfoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jrg 33 no 3, september 1999: De pestvogel - de grauwe klauwier.

Dutch Birding, Dutch Birding Association, jrg 21 no 4, 1999: Juvenile plumage of Javan crested honey buzzard - relationships among gulls: new approaches.

Ficedula, Tijdschrift van Twentse VWG, jrg 28 no 3, september 1999.

Fitis, VWG Zuid-Kennemerland, jrg 35 no 2, 1999.

De Gierzwaluw, VWG Amsterdam, jrg 37 no 3, september 1999.

De Graspieper, Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN), jrg 19 no 1, mei 1999: Overwinteringsgebied voor dwergganzen - trek van bonte strandlopers in het voorjaar bij Castricum.
Idem, jrg 19 no 2, augustus 1999: Bijzondere waarnemingen december tot en met juni 1999.

De Kieft, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 23 no 3, september 1999:

Roofvogelnieuws - wintervogeltellingen in de Zaanstreek verslag van 1997-1998 en 1998-1999.

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempers, jrg 27 no 4, oktober 1999.

Knipselkrant, Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 23 no 4, september 1999.

De Krulsbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 42 no 4, september 1999.

Limosa, orgaan van de Nederlandse ornithologische unie en van de SOVON, jrg 72 no 2, juli 1999: De ontwikkeling van het aantal broedparen van de lepelaar in Nederland in de periode 1994-98 - De ortolaan, een plattelandsdrama.

Meerkoet, Natuur en Milieufederatie Wierhaven, no 3, 1999.

Mens en Natuur, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, jrg 50 no 3, herfst 1999.

De Mourik, vogelwerkgroep Rijk-van-Nijmegen e.o., jrg 25 no 1, 1999.

Natuurbehoud, Vereniging Natuurmonumenten, jrg 30, augustus 1999.

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 23 no 7, september 1999.
Idem, jrg 23 no 8, oktober 1999.
Idem, jrg 23 no 9, november 1999.

NatuurNabij, IVN Eemland, jrg 27 no 4, oktober 1999.

NME Magazine, Stichting Regionaal Natuur- en Milieu-Educatie centrum voor het Gooi en omstreken.

Noordhollands Landschap, Stichting Het Noordhollands Landschap, jrg 26 no 3, september 1999.

Onze Waard, Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, jrg 30 no 2, zomer 1999.

Politie Dier en Milieu, Vereniging Politie dieren en milieubescherming, jrg 74 no 3, september 1999.

SOVON Nieuws, jrg 12 no 3, september 1999: Lachsterns van Balgzand naar boltenland.

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, jrg 17 no 92, oktober 1999.

De Tringlaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 22 no 4, oktober 1999.

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 52 no 4, 1999.
Idem, jrg 52 no 5, 1999: Scholeksters annexeren Kievitsnesten.

Van Nature, Nieuws van Vereniging Natuurmonumenten, jrg 9 no 9, september 1999.
Idem, jrg 9 no 10, oktober 1999.

Veld- en Vitrine, Mededelingen van het Fries Natuurmuseum, no 141, oktober 1999.

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 47 no 4,

1999: Zeearenden in Nederland in 1945-1997.

Vogels, Tijdschrift over vogels en vogelbescherming, jrg 19 no 5, september/oktober 1999: Trekvogel ondergaat bizarre lichaamsverandering: 800 kilometer

op een druppel brandstof - De zes echte uilen van Nederland.

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland i.s.m. de Kerkuilen werkgroep Nederland, jrg 12, no 4, september 1999:

Wachten op de kraanvogel - Zwarte sterns broeden op land.

Vrienden van het Gooi, jrg 1999 no 3.

De Wijde Blik, Tijdschrift voor natuur en milieu in Gooi, Vechtstreek e.o., jrg 15 no 2, september 1999.

Veldwaarnemingen

Samenstelling: Peter Vos

DODAARS

09.10.99 2 exx. langs Zomerdijk Noordpolder te Veld, Eemnes. G. BIESHAAR.

ROODHALSFUUT

20.05.99 1 ex. in prachtkleed. Gooimeer, vaargeul thv Huizen. R.v.BEUSEKOM.

WOUDAAPJE

24.06.99 1 ex. Kortenhoef-West. med. mevr. BEINTEMA.

PURPERREIGER

29.08.99 1 ex. Keverdijkse/Overscheensepolder, Naarden. pakte een veldmuis. D.JONKERS/M. de GRAAF

OOIEVAAR

29.07.99 1 ex. Monding Eem. overvliegend in O. ri. A.T.HUIZENGA.

LEPELAAR

29.07.99 2 exx. fourag., N. Sluisje, Eemnesservaart. A.T. HUIZENGA.

NIJLGANS

09.10.99 61 exx. Noordpolder te Veld Eemnes. G.BIESHAAR.

CASARCA

05.09.99 2 exx. Stichtse Brug, ten N. v. Vogelhut. J.d.JONGE.

SMIENT

25.08.99 100 exx. Naardermeer, plasdras. Veel exx. in de rui, sommige al op kleur. B. vd. BRINK.

KRAKEEND

10.10.99 56 exx. Eemmeerkust Blaricum. G.BIESHAAR.

ZOMERTALING

05.06.99 4 exx.(m) Korte Maatskade, Eempolder. R.v.BEUSEKOM.

KROONEEND

05.06.99 3 exx. (m). Fouragerend op fonteinkruid. Gooimeer, Huizen. R.v. BEUSEKOM.

03.09.99 4 exx. (2 paartjes). Grote Meer, nabij de Oosttocht, Naardermeer.

12.09.99 1 ex. Spiegelpolder, Kromme Googh, Spiegelplas. F. vd. WEIJER.

BRILDUIKER

29.08.99 1 ex. Gooimeerkust, Oud Naarden. VogelRingGroep 't Gooi.

WESPENDIEF

27.08.99 1 ex. overvliegend in zw richting. Koggewagen, Bijvanck Blaricum. D. JONKERS

28.08.99 1 ex. overvliegend. Naardermeer, bij Aalscholverkolonie. B.v.POELGEEST.

03.10.99 1 ex. rustend, Wolfskamer, Huizen. D.JONKERS.

ZWARTE WOUW

30.05.99 1 ex. Eempolders (Zomerdijk), vliegend ri Raboes. R.v. ROS-SUM.

BRUINE KIEKENDIEF

30.07.99 1 ex. fouragerend nabij west Waterzuivering (Huizen?). A.T.HUIZENGA.

25.08.99 3 exx. Naardermeer, plasdras. B.v.d.BRINK.

BLAUWE KIEKENDIEF

30.09.99 1 ex. (m) Hilv Meent (z). J.BOS.

23.10.99 1 ex. (v) 012 Naardermeer. R.v.DIJK.

27.10.99 1 ex. (v) IJmeerkust, Vijfhoek, Muiden R.v.DIJK.

HAVIK

25.08.99 1 ex. Bovenmeent Hilversum, voor de observatiehut. B.vd.BRINK.

BUIZERD

16.09.99 8 exx. Zuidpolder te Veld, Eemnes. G.BIESHAAR.

RUIGPOOTBUIZERD

25.08.99 1 ex. Naardermeer, overvliegend Z. richting. (zeer vroege waarneming, vroegste waarne-

ming ooit voor Gooi?). med. W.LEURS.

30.09.99 1 ex. Eempolder N., langs Meentweg Eemnes. Biddend ex. Kreeg gezelschap van 2 buizerds. P.VOS.

VISAREND

29.08.99 1 ex. Gooimeerkust Oud Naarden. VRG Gooi.

12.09.99 1 ex. (rustend).Ankeveense plas. Vogelhut. F.vd.WEIJER.

22.09.99 3 exx. Naardermeer. Twee ad. en 1 juv. R. van BEUSEKOM

04.10.99 1 ex. (juv.) Laarder Wasmear. Vissend op voorns van ca 20 cm. lang. In 1 uur drie voorns verorberd op tak van dode boom. Gezien van uit observatiehut. B.vd.BRINK

16.10.99 1 ex. (juv.),termiekend, hoog in de lucht vanuit Naardermeer ri. Ankeveenseplassen. P.VOS.

23.10.99 1 ex., fouragerend, 012 Naardermeer. R.v.DIJK.

SMELLEKEN

15.09.99 2 exx. Hoogspanningsdraad Hilv Meent ri. Weesp. Betrof 2 exx, die niet schuw waren.

L.BECH.

26.09.99 1 ex. (v.) Vliegveld Hilversum. laag en snel overvliegend over grasveld bij vliegveld. J.G.F.S.-DOMHOF.

BOOMVALK

15.06.99 1 ex. jagend op Rosse vleermuis in de schemering. (zonder succes). Hilversums Wasmear. T.MOREL.

24.06.99 1 ex. sloeg Rosse vleermuis, maar liet deze vallen, waarna de vleermuis ontkwam. Naardermeer, zuidrand. R.de WIJS.

28.07.99 2 ex. Beide jagend op een grp van 85 huiszwaluwen. Corversbos, telpost. B+N DWARS.

05.08.99 1 ex. Laarder Wasmear. Boomvalk, jagend op een groep van 250 boerenzwaluwen, boven en in het riet. (zonder succes). B.v.d.BRINK e.a.

SLECHTVALK

- 06.09.99 2 exx. , 2 weken gezien tot 06/9/99, rond Solvay Duphar in Weesp. P.KEIZERS.
27.10.99 1 ex. Overvliegend in Z. ri. Vijfhoek, Muiden. R.v.DIJK.

WATERRAL

- 07.08.99 2 exx. Oud Naarden. Vogel-RingGroep 't GOOI.

KRAANVOGEL

- 18.08.99 2 exx. Plas/dras Bovenmeent Hilversum. Streken neer bij de ijzeren (observatie)hut, 16.05 uur. B. vd BRINK.

KLUUT

- 05.06.99 6 exx. Korte Maatskade Eemnes. Broedgeval, 2 paar. waarvan 1 paar met twee jongen. R.v. BEUSEKOM.

TEMMINCKS STRANDLOPER

- 1 ex. Korte Maatskade Eemnes. R.v. BEUSEKOM.

GESTREEPTE STRANDLOPER

- 18.09.99 3 exx. Keverdijkse en Overscheensche Polder. 3 juv. In slijdepots. J. BRANDJES, R. van BEUSEKOM en anderen.

REGENWULP

- 30.07.99 tm 23.08.99. betrof telkens max. 2 overvliegende exx. Bijvanck Blaricum. D.JONKERS.
01.08.99 11 ex. Overvliegend in Z. ri. Muiden. R.v.DIJK.

ZWARTE RUITER

- 29.08.99 2 exx. Keverdijkse Overscheensche Polder Naarden. (baggerdepots). D.JONKERS.

GROENPOOTRUITER

- 23.10.99 1 ex. 012 Naardermeer. fouragerend. R.v.DIJK/M.PRINS.

BOSRUITER

- 17.05.99 8 exx. Korte Maatskade Eemnes (Op 18 mei 1 ex. zelfde plek) R.v.BEUSEKOM.
29.08.99 9 exx. Keverdijkse Overscheensche Polder Naarden. (baggerdepots) D.JONKERS.

OEVERLOPER

- 29.07.99 2 exx. Sluisje Eemnesservaart. A.T. HUIZENGA.
25.08.99 2 exx. Eiland De Hoef Gooimeer. A.T.HUIZENGA.

REUZENSTERN

- 25.08.99 3 exx. Eerst 1 ex. na verstoring door Kiekendief stegen er drie exx op en streken bij elkaar neer. Bovenmeent H'sum (observatiescherm). B.vd.BRINK.

- 29.08.99 1 ex. Keverdijkse Overscheensche Polder, bij baggerdepot. D.JONKERS.

WITWANGSTERN

- 05.06.99 1 exx. Korte Maatskade Eem-polder. Betrof ad. in zomer-kleed. R.v.BEUSEKOM.

KERKUIL

- 17.07.99 7 exx. Melkmeent, Hilversum Broedgeval in boerderij. 5 juv. (uitgevlagen) en 2 ad. D. LAOUT e.a.
18.08.99 Naardermeer. Handpen van kerkuil, gevonden in weiland. B.vd.BRINK.

STEENUIL

- 17.07.99 1 ex. Meentweg, Eemnes. (verkeers?)slachtoffer D.JONKERS.

VELDUIL

- 06.10.99 1 ex. Spoor-slachtoffer?. Gevonden langs spoorlijn Weesp/Bussum, Keverdijk Weesp. (med. Politie Gooi & Vecht-streek).

IJSVOGEL

- 26.09.99 1 ex. Meentweg Eemnes. A.T.HUIZENGA.
31.07.99 1 ex. Goyergracht Blaricum. F.vd.WEIJER.

GROENE SPECHT

- 12.07.99 1 ex. Schuttersweg Hilversum. Rustte op straat. P. SCHUT.
29.08.99 1 ex. Oud Naarden, Naarden. D.JONKERS.
17.10.99 1 ex. Logosberg, Iaren. G.BIESHAAR.

ZWARTE SPECHT

- 30.06.99 1 ex. langs Fazantweg (Huizen?) A.T.HUIZENGA.
29.08.99 1 ex. Gehoord. Oud Naarden, Naarden. Vogel Ring Groep 't Gooi. 1 ex. Bos Eemeroord, fouragerend. P.HILHORST.

DRAAIHALS

- 05.09.99 1 ex. Gooierhoofd, Huizen R. van BEUSEKOM.

BOOMLEEUWERIK

- 22.08.99 1 ex. Bijvanck Blaricum. Overvliegend ex. in Z. ri. D.JONKERS.

GELE KWIKSTAART

- 18.09.99 4 exx. Oostermeent. Blaricum. G.BIESHAAR.
09.10.99 5 exx. Waterzuivering Blaricum. Elke winter daar te zien. T.HILHORST.

ZWARTE ROODSTAART

- 05.08.99 2 exx. IJselmeerstraat Huizen. A.T.HUIZENGA.

- 03.10.99 4 exx. Wolfskamer Huizen. D. JONKERS.

- 10.10.99 1 ex. Waterzuivering Blaricum. T.HILHORST.

PAAPJE

- 25.08.99 8 exx. Noordermeent Hilversum bij observatiescherm. fourageerden vanaf grote lisdodde. B.vd. BRINK.
22.09.99 2 exx. Noordpolder te Veld, Eemnes.
03.10.99 1 ex. Wolfskamer, Huizen. D.JONKERS.

BAARDGRASMUS

- 03.06.99 1 ex. Van de Sande Bakhuijzenstraat. Hilversum. Goois Vogelnet, P.vd.BERG.

KOPERWIEK

- 06.10.99 2 exx. Zingend in de morgen en namiddag, tot eind oktober. Laan v. Suchtelen vd Haare, Bussum. P.VOS.

SPOTVOGEL

- 29.05.99 1 ex. Radboudlaan Bussum. P.BOONTJE.

TJIFTJAF

- 02.10.99 1 ex. fouragerend in achtertuin. Laan v.S.vd.Haare. Bussum. P.VOS.

GRAUWE VLEGENVANGER

- 23.07.99 1 ex. Jagerspad, Laren. Waarschijnlijk succesvol broedgeval bij weiland nabij hockeyvelden. I. HILHORST.
mei 99 1 ex. Observatiehut Meerkade, Naardermeer. betreft succesvol broedgeval. Nest openlijk zichtbaar aan de rechterkant van trapingang. Goois Vogelnet, E.de Leeuw.

BONTE VLEGENVANGER

- 29.08.99 1 ex. Gooimeerkust oud Naarden, Vogelringgroep 't Gooi.

KUIFMEEES

- 20.10.99 2 exx. Tuin, Zevenenderdrift Laren. G.BIESHAAR.

BUIDELMEEES

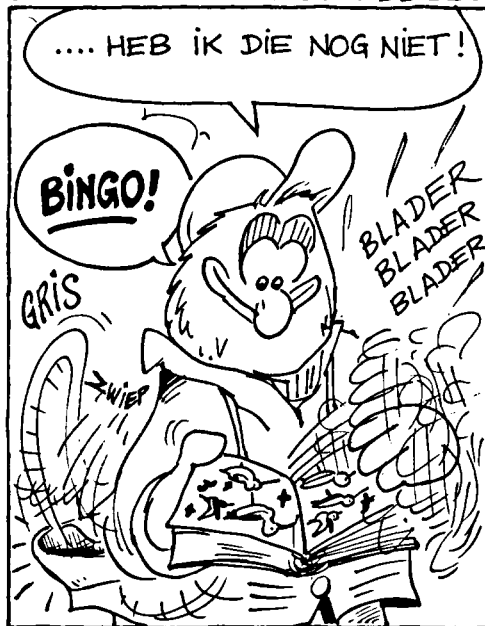
- 09.05.99 2 exx. Hollandsebrug (westzijde). Muiderberg. Mogelijk broedgeval. Ook in april hier al waargenomen. Goois Vogelnet. J.HARDER/A.SCHUITEMA.
29.08.99 1 ex. (ook op 11.09.99) Gooimeerkust, Oud Naarden. Vogelringgroep 't Gooi.

KRUISBEK

- 30.07.99 1 ex. Koggewagen, Bijvanck, Blaricum. overvliegend ex. in N. ri. D.JONKERS.

KOR HAAN

© RONALD SINGO

Ronald Singo 1999

Adressenlijst

Postadres WVG: WVG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester WVG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A. Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	033-2999408
Sekretaris	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Penningmeester	: L. Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	0294-411683
SG Algemene Zaken	: L.J. Dwars-Van Achterbergh	Flamingohof 1	1221 LK Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L. Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Natuurbescherming	: D.A. Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	035-5260456
SG Vogelcursus	: P. van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-6831592
SG Excursies	: J.J.M. van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-6838604
SG Communicatie	: S.L. Visser	Nwe. 's-Gravelandseweg 53b	1406 NA Bussum	035-6920600

Nuttige Adressen:

Aanmelding Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Aanmelding Jeugdcurcus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempoldertellingen	: R. van Veen	Hoflaan 17	1241 XL Kortenhoef	035-6563642
Ledenadministratie	: F. Wilms-Schopman	J.C. Ritsemalaan 1	1241 AP Kortenhoef	035-6563020
Lezingen	: S.L. Visser	Nwe. 's-Gravelandseweg 53b	1406 NA Bussum	035-6920600
Promotie en Verkoop	: P. Keuning	Stam 26	1275 CJ Huizen	035-5268281
Roofvogelstudiegroep	: H. Sevink	Einder 31	3742 ZG Baarn	035-5421019
Vogelasiel Het Gooi	: F.F. van de Woord	Burg. J. Visserlaan 1	1411 BR Naarden	035-6945658
Vogelringstation Het Gooi	: B. van Poelgeest	Binnenhof 517	1412 LA Naarden	035-6940996
Waarnemingskaartjes inleveren	: H.P. Vos	Laan van S. van de Haare 15	1405 AR Bussum	035-6940793
Weidevogelbescherming Eempolders	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Weidevogelbescherming Vechtstreek	: A.M. van der Poel	Bühmannlaan 54	1361 GM Weesp	0294-431308
Wintervoeding Gooi en Vechtland	: J.F. Kuijer	Krekmeent 21	1218 EA Hilversum	035-6934871

Vogelwerkgroep On-Line:

Het Goois Vogelnet (Nieuws van de Vogelwerkgroep via e-mail)
Vogelwerkgroep op internet
Redactie Korhaan

Aanvragen via: Pieter.Schut@wxs.nl
<http://home.wxs.nl/~rkole/vwg.htm>
w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl
Pieter.Schut@wxs.nl

Waarnemingskaartjes kunnen ook bij alle bestuursleden worden ingeleverd. Na overleg kunnen eveneens bij alle bestuursleden nieuwe kaartjes worden verkregen.

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 35,- (minimaal), huisgenootleden f. 12,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Schenken:

Wilt u de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken eenmalig of vaker steunen met een gift, dan zijn deze giften aftrekbaar van de inkomstenbelasting, vanaf minimaal 1% (en tenminste 120 gulden), tot maximaal 10% van uw onzuivere inkomen. Daarnaast kunt u in uw testament een zogenaamd legaat laten opnemen ten gunste van de vogelwerkgroep. Het is gewenst dit dan met uw notaris te bespreken.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum